

Samen voor een mooi en duurzaam Flevoland

Jaarverslag en verantwoording 2016

Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland
Botter 11-47
8232 JS Lelystad
tel: 0320-253505
fax: 0320-251910
email: info@nmfflevoland.nl
web: www.nmfflevoland.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1. Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland:.....	6
doel, missie en beleidsplan.....	6
1.1 Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland	6
1.2 Meerjarenbeleidsplan 2015-2019	7
Prioritaire thema's	8
Doelgroepen van NMFF	9
De Natuur- en Milieufederaties.....	10
1.3 Financiële middelen in 2016.....	10
CBF keur	10
Nationale Postcode Loterij	10
1.4 Financiële verantwoording	12
1.5 Toekomst.....	13
1.6 Leeswijzer voor het bestuursverslag	13
2. Thema Samen werken aan steden en dorpen van de toekomst.....	14
2.1 Accenten vanuit Meerjarenbeleidsplan	14
2.2 Ondersteuning lidorganisaties en burgers (6101)	15
2.3 Vrienden van de NMFF (6102)	17
2.4 NMFF-Fonds Verbraaken (6104)	17
2.5 Communicatie (6103)	18
2.6 NMFF-evenementen: Duurzaam Flevoland in de etalage (6153).....	20
2.7 DuurzaamDoor: Verbinden met de Energieke samenleving 2.0 (5113)	20
2.8 Ondersteuning in samenwerking St. Natuur- en Milieufederaties (6135)	22
2.9 Duurzaamheidswinkel Lelystad (6167)	23
2.10 Jubileum 30 jaar Natuur- en Milieufederatie Flevoland (6155)	25
3. Thema 'Energie: besparing en duurzame energie'	27
3.1 Accenten vanuit Meerjarenbeleidsplan	27
3.2 Draagvlakverbetering voor Klimaat en Energie (6301)	28
3.3 Energie stimuleren & leren (Energie-loket Flevoland) (5341)	30
3.4 Energie-ondersteuningstructuur regio Flevoland (Energie-loket) (5374)	32
3.5 Lokale Duurzame Communities (6124 t/m 6127).....	35
3.6 Expertteam Servicepunten (6342).....	37
3.7 Milieustudie Wind op Land (6377)	37
4. Thema 'Ruimtelijke Kwaliteit: natuur en mooi Flevoland'	39
4.1 Accenten vanuit Meerjarenbeleidsplan	39
4.2 Draagvlakverbetering Ruimtelijk Kwaliteit en Natuur (6201)	40
4.3 MooiFlevoland.nl voor natuurbeleving in Flevoland (5202).....	43
4.4 Adviesloket Ruimte Flevoland (6269 & 6270 Faciliteit Microplanologie)	44
4.5 Duurzame voedsellandschappen (5227).....	44
4.6 Inventarisatie vrijwilligersorganisaties natuurbeheer Flevoland (6228)	45
4.7 Secretaris ontwikkeling Voedselbos Almere Eemvallei (6229)	46
5 Reguliere taken	47
5.1 Management (6401)	47
5.2 Structureel werk (6402)	48
Bijlage 1 Bestuur, bureau en lidorganisaties	49
1) Samenstelling bestuur (per 31 december 2016)	49
2) Bureau (per 31 december 2016).....	49
3) Overzicht lidorganisaties (per 31 december 2016)	50

Bijlage 2.a Afspraken met de provincie over de inzet provinciale subsidie (2009)	53
Bijlage 2 .b Gezamenlijk afsprakenkader IVN Flevoland en NMF Flevoland.....	55

Bijlage 3 Verantwoordingsverklaring voor CBF.....	56
--	-----------

Bijlage 4 Jaarrekening 2016

Bijlage 5 Begroting 2017

Voorwoord

In 2016 stond het 30-jarig jubileum van de Ver. Natuur- en Milieufederatie Flevoland centraal.

Inmiddels zijn we gegroeid naar een federatie van 45 lidorganisaties en werken we nog dagelijks samen met onze leden aan een Mooi en Duurzaam Flevoland. De afgelopen vijf jaar zijn we zelfs meer dan verdubbeld in lidorganisaties! Een mooie mijlpaal waarop tijdens het jubileumjaar is terug geblikt en we de lidorganisaties extra in de spotlight hebben gezet, zowel in de media als via onze lokale Duurzame communities.

Afgelopen jaar verwelkomden we 6 nieuwe lidorganisaties: RepairCafé Biddinghuizen, Belangen Park Uithof, Stichting Wijnbouw Lelystad, 4Fusion, Groentje Cider en de Speelwildernis.

Ook in de samenwerking met onze provinciale groene partners is geïnvesteerd met als doel een efficiënte groene samenwerking. NMFF, IVN-Flevoland, Flevo-Landschap en Landschapsbeheer Flevoland bedienen samen al vele jaren een breed palet aan doelgroepen op het terrein van natuur, milieu en duurzaamheid in Flevoland. We zijn verheugd over deze samenwerking en zien mogelijkheden om dit de komende jaren verder te verstevigen. Dit vanuit het besef dat we alle 4 verschillende organisaties zijn die vanuit de eigen rol en positie, met verschillende doelgroepen en met een verschillend instrumentarium in Flevoland werken aan duurzaamheid, milieu en natuur.

Samenwerking en afstemming van standpunten en activiteiten met lidorganisaties en zusterorganisaties (zowel lokaal, als regionaal en landelijk) zijn belangrijk om als coördinator en verbinder op het vlak van natuur, milieu en landschap in Flevoland effectief te kunnen opereren. Onze 45 lidorganisaties en leden hebben we daarbij betrokken als 'oren en ogen' en op maat ondersteund met advies en hulp.

De beleidsdoelen van de provincie zijn mede richtinggevend voor het werk van de Vereniging. De provincie verwacht een bijdrage van de NMFF voor maatschappelijk draagvlak voor de provinciale energieambities en visie. Tijdens ons jubileumjaar hebben we via een campagne extra aandacht geschonken aan de doelen van het landelijke SER-Energie-akkoord en het Klimaatakkoord van Parijs. Woningeigenaren van Flevoland hebben we laten strijden tegen elkaar op het terrein van energiezuinig wonen en renoveren. Daarbij hebben we ons Energieloket Flevoland verder gepositioneerd als hét loket voor advies voor woningeigenaren, bedrijven en gemeenten.

Ook kijkt de provincie naar mogelijkheden om een duurzame regionale voedselproductie meer te stimuleren en NMFF draagt haar steen daaraan bij met innovatieve voorbeelden zoals het voedselbos Almere. Bovendien ijvert de provincie voor de kwaliteit van natuur, zowel kwalitatief als kwantitatief, die ook beleefbaar en betaalbaar is. De NMFF heeft deze ambities verder gebracht via concrete initiatieven en oplossingen, en de mooie groene parels geëtaleerd via MooiFlevoland.nl. Tevens heeft de NMFF een onderzoek gedaan naar de kansen en belemmeringen van vrijwilligerswerk in natuur.

Heel veel werk doen we onzichtbaar, van inspraakreacties, ondersteuning aan lidorganisaties tot het zijn van klankbord voor overheden. Via onze website, de 2-wekelijkse nieuwsbrief en sociale media (twitter en facebook) tonen we hoe we samen met onze lidorganisaties werken aan een mooi en duurzaam Flevoland. Via de wekelijkse radiatorubriek 'Puur Lifestyle' van Omroep Flevoland belichten we duurzaam nieuws en groene tips voor een groot luisterpubliek. Op verzoek van de Omroep gaan we daar ook in 2017 mee door.

Frank Braakhuis
Voorzitter Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland

1. Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland: doel, missie en beleidsplan

1.1 Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland

De Natuur en Milieufederatie Flevoland (NMFF) stamt uit 1986 en is opgericht als provinciale federatie van aangesloten organisaties. Net als bij de andere provincies, kreeg Flevoland zo een federatie die zich inzette voor versterking van de natuur en verbetering van het leefmilieu.

Inmiddels zijn we uitgegroeid naar een federatie van 45 lidorganisaties en werken we nog dagelijks samen met onze leden aan een Mooi en Duurzaam Flevoland. Ten opzichte van 2009 zijn we de afgelopen jaren bijna verdubbeld in lidorganisaties!

Bewoners helpen bij hun inzet voor hun eigen leefomgeving zit in ons DNA. Daarnaast heeft de NMFF een eigenstandige positie ontwikkeld als behartiger van natuur- en milieubelangen, meebeslisser in gebiedsprocessen en versneller van duurzame ontwikkelingen. Flevoland is bij uitstek een provincie die voorop loopt bij het ontwikkelen van nieuwe initiatieven. Samenwerken met het bedrijfsleven, overheden en andere organisaties is belangrijk voor versnelling.

Wat de NMFF onderscheidt van andere regionale spelers zijn onze ideële drijfveer en onze onafhankelijkheid. Wat ons onderscheidt van andere groene ngo's zijn de langjarige gebiedskennis waarover de NMFF beschikt en het sterke provincie dekkende netwerk onder actieve bewoners, duurzame ondernemers, deskundigen, maatschappelijke organisaties, ambtenaren, bestuurders en politici. Tot slot zijn wij in staat om de verbinding te leggen tussen al deze partijen en hun taal te spreken, vooral met bewoners.

De NMFF is een onafhankelijke vereniging zonder winstoogmerk. Een team van professionals voert het dagelijkse werk uit. Daarbij zoeken we de samenwerking met bewoners(groepen), bedrijfsleven, overheden en andere organisaties. Bij ruimtelijke ontwikkelingen, standpuntbepaling en projecten werkt de NMFF samen met onze aangesloten groepen, onze oren en ogen in het veld en partners bij het bouwen aan een mooie en duurzame provincie.

De Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland is een toekomstgerichte organisatie die duidelijk geworteld is in de Flevolandse samenleving. Daarbij worden 2 taken onderscheiden:

- de federatietaken naar onze achterban (waarbij de federatie zorgt voor legitimering doordat de groep is aangesloten)
- de maatschappelijke taak gericht op het beleidsproces van de eigen provincie (waarbij de aangesloten groepen en burgers de legitimatie voor het handelen van de federatie vormen).

Voor een aantal basistaken ontvangt de NMFF een basissubsidie van de provincie Flevoland. Daarnaast steunt de Nationale Postcodeloterij – via de koepel van de Natuur en Milieufederaties – ons werk. Tot slot zoekt de NMFF per project financiering. De NMFF heeft de ANBI status en wordt gekeurd door het CBF.

Doel

'Natuur en Milieu Flevoland werkt aan een mooie en duurzame provincie Flevoland: een provincie met een rijke natuur, mooi landschap en een gezond milieu. Een provincie waar we duurzaam wonen en werken, zodat de bewoners van Flevoland van een gezonde leefomgeving kunnen genieten, nu en straks.'

De NMFF zet zich in de provincie Flevoland met hart in ziel in voor natuur en milieu in Flevoland. Duurzaamheid doe je samen: we faciliteren, stimuleren en regisseren samenwerking met bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden. De NMFF creëert en neemt initiatieven die de provincie duurzamer maken.

Onze visie is dat NMFF met haar kennis en kunde lokale en provinciale organisaties en communities kan verbinden, kan ondersteunen (met kennis en kunde) en kan activeren via uitvoeringsgerichte activiteiten. Op deze wijze fungeert NMFF als de lokale en provinciale versneller richting duurzaamheid.

We zetten daartoe een mix van instrumenten in, met het accent op communicatie, participatie en bewustwording. Via onze projecten en activiteiten maken we burgers en bedrijven/ondernemers bewust en bieden we handelingsperspectieven.

Onze missie is in een slogan vervat; "Samen voor een mooi en duurzaam Flevoland". Het samenwerken met andere organisaties zit hierbij in de genen van onze federatie.

In een mooi en duurzaam Flevoland:

- zijn wonen, werken en reizen energieneutraal doordat Flevoland zuinig is met energie en grondstoffen en in zijn behoefte voorziet met hernieuwbare bronnen
- wordt gebied zorgvuldig benut en ontwikkeld en koesteren we natuur
- is het prettig wonen in de steden en dorpen met schone lucht en natuur om de hoek
- krijgen planten en dieren de ruimte in mooie natuurgebieden waarvan bewoners kunnen genieten
- is ruimte voor een groene economische ontwikkeling die méé investeert in duurzaamheid en een rijke natuur

1.2 Meerjarenbeleidsplan 2015-2019

De Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland heeft een meerjarenbeleidsplan 'Samen voor een mooi en duurzaam Flevoland 2015-2019'.

Het meerjarenbeleidsplan is opgesteld op basis van:

- de doelstelling van Natuur- en Milieufederatie Flevoland,
- de relevantie voor natuur en milieu,
- de verwachte ontwikkelingen in Flevoland,
- de samenwerking met lokale, provinciale en landelijke natuur- en milieugroepen.

De wensen van de provincie, de beleidsdoelstellingen in het omgevingsbeleid en het coalitie-akkoord van de provincie zijn medebepalend geweest bij het nieuwe meerjarenbeleidsplan. Dit jaarverslag rapporteert over de uitvoering in 2016.

Strategieën

Een aantal onderwerpen en strategieën houden we vast: we blijven initiatiefnemer en versneller van duurzame ontwikkeling, pleitbezorger van een mooie en duurzame provincie Flevoland en een netwerkorganisatie die samenwerkt met bewoners, bedrijven en publieke organisaties. Energie, duurzame stedelijke ontwikkeling en ruimtelijke kwaliteit zijn voor ons belangrijke prioriteiten. Daarnaast leggen we nieuwe accenten. Meer dan voorheen willen we met ons pleidooi voor duurzame ontwikkeling het publieke debat opzoeken. Onze netwerken willen we actiever gaan organiseren, uitbreiden en inzetten. De NMFF hanteert daarbij drie samenhangende strategieën om een mooi en duurzaam Flevoland te verwezenlijken.

A. Initiëren en versnellen van duurzame ontwikkeling

'Er kan nog veel gebeuren om Flevoland werkelijk duurzaam te maken. Ons werk is dus nog lang niet klaar.'

De NMFF ontwikkelt samen met haar lidorganisaties ideeën en concepten die bijdragen aan een mooi en duurzaam Flevoland. Soms voeren we die zelf uit en soms stimuleren we anderen om er mee aan de slag te gaan. Concrete voorbeelden uit het verleden zijn de MarkerWadden, de linksom-route

luchthaven Lelystad, energieprojecten met bewoners en bouwbedrijven, en meer recent het Voedselbos Almere. Onze projecten hebben een innovatief en experimenteel karakter. Als een aanpak mainstream wordt, nemen anderen het stokje over.

B. Maatschappelijke steun verwerven voor duurzame ontwikkeling

‘Op thema’s die ingrijpende keuzes vergen - zoals mobiliteit of klimaat- blijft het lastig wezenlijke verbeteringen voor elkaar te krijgen.’

Daarom heb je daarbij steun nodig van bewoners, ondernemers, opinieleiders, en niet in de laatste plaats van politici en bestuurders die naar al die mensen luisteren. De NMFF heeft een visie op duurzame ontwikkeling in de provincie Flevoland. Wij baseren die op feiten van hoe de provincie er voor staat en wat er mogelijk is. Die visie en deskundigheid zetten wij in om maatschappelijke en politieke steun te verwerven voor duurzame ontwikkeling. Dat doen we door onderzoek te (laten) doen, allianties te sluiten met bedrijven en kennisinstellingen, opinieonderzoek te doen, werkbezoeken te organiseren (zoals voor politici) en het perspectief van duurzaamheid in de media te laten doorklinken met een begrijpelijk verhaal. We zetten samen met onze lidorganisaties en met koplopers in het bedrijfsleven in op inspirerende pilots. Soms laten we als Vereniging onze tanden zien en dienen – met wetten en regels in de hand – zienswijzen in.

C. Netwerken ontwikkelen en inzetten voor duurzame ontwikkeling

‘We zien een complexe netwerksamenleving, waarin niemand het eenzijdig voor het zeggen heeft. En we zien een brede duurzaamheidsbeweging van betrokken burgers en bedrijven.’

Onze vereniging groeit de laatste jaren fors in lidorganisaties. Daarnaast hebben we ook veel supporters van een mooi en duurzaam Flevoland; mensen die duurzame ontwikkeling belangrijk vinden. De NMFF is hun belangenbehartiger en gaat hen bovendien concreet helpen met duurzamer leven. Actieve bewoners slaan de handen ineen en gaan zelf aan de slag met duurzame energie, lobbyen voor goede fietsinfrastructuur of voedselproductie en natuurbeheer om de hoek. De NMFF heeft nieuwe manieren ontwikkeld om aan te sluiten bij de behoeften van de ‘doe-het-zelvers’ van nu. Via onze duurzame communities en duurzaamheidswinkels leggen we de connectie naar overheden en bedrijven. De NMFF heeft en houdt ook haar verbindende en inspirerende rol in het netwerk van bedrijven en andere professionals.

Prioritaire thema’s

Het meerjarenbeleidsplan richt zich op 3 thema’s:

A Duurzame steden en dorpen

- De NMFF zet zich in om in een groeiende provincie juist ook de woon- en werkomgeving duurzamer en aantrekkelijker te maken

B Energiebesparing en duurzame energie

- De NMFF zet zich in voor een duurzame provincie en daadwerkelijke verlaging van de *footprint* van de Flevolandse bevolking, zowel voor energie als grondstoffen.

C Rijke natuur en een mooi landschap

- De NMFF spant zich in om in een jonge provincie die nog volop in ontwikkeling is de ruimte en voorwaarden te blijven vinden voor een soortenrijke en gevarieerde natuur en een aantrekkelijk landschap.

De thema’s kennen hun eigen doelstellingen, te behalen resultaten en activiteiten.

Doelgroepen van NMFF

Qua doelgroep en netwerk richt de NMFF zich op:

- Lidorganisaties (thans 45 lidorganisaties);
- Netwerk van de provinciale groene Flevolandse organisaties (SBB, NM, Flevo-landschap, LBF, IVN);
- Lokale burgerinitiatieven zoals verenigd in onze lokale duurzame communities;
- Vrijwilligers (klimaat, natuur, duurzaamheid);
- Burgers van Flevoland (jong en oud);
- Netwerk van ondernemers/ bedrijven (o.a. op vlak van energie, Energieloket Flevoland);
- Groene Recreatie-ondernemers/bedrijven (o.a. netwerk van MooiFlevoland.nl);
- Overheden (provincie, alle 6 flevolandse gemeenten en waterschap);
- lokale communities in Almere, Lelystad en Noordoostpolder en Urk (o.a. voor energie, bouwen, wonen, ondernemen, natuur, voedsel, mobiliteit);
- Netwerk van De Provinciale Natuur- en Milieufederaties (in elke provincie is een N&M-federatie);
- Netwerk van andere regionale en landelijke organisaties voor thema's energie, ruimte en natuur (Stichting Natuur en Milieu, Milieudefensie, Greenpeace, SBB, NM)

NMFF richt zich op het betrekken van burgers (jong en oud), ondernemers, overheden en lidorganisaties bij de inhoudelijke thema's natuur, ruimtelijke kwaliteit en klimaat en energie. Hieronder vallen de subthema's: duurzame recreatie, ruimte (o.a. duurzame gebiedsontwikkeling), water, duurzaam bouwen, wonen en mobiliteit.

Onze 45 lidorganisaties liggen verspreid over Flevoland.

Een actueel overzicht van onze lidorganisaties is opgenomen bij bijlage 1.

Bijlage 1
Overzicht van de 45 aangesloten organisaties bij NMFF:
energiegericht, natuurgericht, of gericht op duurzame steden & dorpen.

De Natuur- en Milieufederaties

De Natuur- en Milieufederaties (NMF) hebben in elke provincie een samenwerkingsverband met natuur-, milieu- en landschapsorganisaties en vrijwilligersgroepen. Ze vormen zo een hecht en kleurrijk netwerk door heel Nederland. De Natuur- Milieufederaties stimuleren de overstap naar een duurzame samenleving. Dat vraagt om grote omslagen in denken en doen. En dat doen zij samen met anderen in de provincie. In de twaalf provincies zijn de federaties de regionale ambassadeurs van natuur, milieu en duurzaamheid. De missie van de Natuur- en Milieufederaties luidt: 'samen voor mooie en duurzame provincies.' NMFF volgt het meerjarenbeleid van de provinciale Natuur- en Milieufederaties.

1.3 Financiële middelen in 2016

De federatie ontving in 2016 diverse financiële middelen. Hieronder is een overzicht opgenomen van de belangrijkste financieringsstromen.

Toelichting: financieringsstromen

- Provincie	=	provinciale subsidie
- Provincie DD	=	Kennisprogramma Duurzaam Door van de provincie
- NPL 2016	=	Nationale Postcode Loterij bijdrage aan NMFF in 2016
- NMF	=	Fonds van de Natuur- en Milieufederaties (NMF)
- NM	=	Natuurmonumenten
- SBB	=	Staatsbosbeheer
- Andere overheden	=	gemeente Almere, Vereniging Nederlandse Gemeenten
- Diversen	=	donaties van bedrijven en anderen

CBF keur

NMFF beschikt over het CBF-keurmerk. Het CBF-keurmerk garandeert een goede financiële administratie bij organisaties voor goede doelen. Ook in 2016 hebben we het CBF-keur weer mogen voeren.

Nationale Postcode Loterij

“Postcode Loterij schenkt recordbedrag van 341 miljoen euro aan goede doelen”

De opbrengst van de Nationale Postcode Loterij is het afgelopen jaar opnieuw gegroeid. In totaal schenkt de Postcode Loterij dit jaar een recordbedrag van ruim 341 miljoen euro aan 110 goede doelen, waaronder de Natuur en Milieufederaties. De donaties werden bekendgemaakt tijdens het jaarlijkse Goed Geld Gala in Koninklijk Theater Carré. Voormalig president van de Verenigde Staten Bill Clinton, tevens internationaal goodwill ambassadeur van de Postcode Loterij, sprak namens de

Clinton Foundation over de concrete stappen die we kunnen nemen in de aanpak van klimaatverandering.

Natuur en Milieufederaties kunnen rekenen op een vaste bijdrage

De Natuur en Milieufederaties behoren sinds 1996 tot de vaste begunstigden van de Nationale Postcode Loterij. *“We zijn ontzettend blij met de bijdrage van 2,25 miljoen euro”, aldus netwerkdirecteur Annie van de Pas. “De structurele hulp van de Postcode Loterij is ontzettend belangrijk voor ons werk. Mede door de steun van de deelnemers van de Postcode Loterij kunnen we ons blijven inzetten voor groene, duurzame en klimaatbestendige provincies.”*

Als voorbeeld:

Natuur en Milieufederatie Flevoland is een van 12 Milieufederaties die geld ontvangt van de Postcode Loterij. Van de 2,25 miljoen euro gaat bijna 6% naar de NMFF voor activiteiten zoals:

- de jaarlijkse prijsuitreiking van de Groene Pluim (onderdeel van de landelijke Pluk van de Petteflet-prijs);
- de jaarlijkse uitreiking van de gemeentelijke Klimaatbokaal;
- de 4 lokale duurzame communities in Almere, Lelystad, Noordoostpolder en Urk;
- de duurzaamheidswinkel in Lelystad;
- het Energieloket Flevoland en haar energiecampagnes;
- Flevolandse publieks- evenementen zoals: de Nacht van de Nacht, de Flevolandse Dag van de Duurzaamheid;
- webportal MooiFlevoland.nl en de jaarlijkse 4 MooiFlevoland-dagen;
- het NMFF-fonds Verbraaken;
- inzet van diverse communicatiemiddelen (o.a. NMFF-website).

Mogelijk gemaakt door

Op de foto (van links naar rechts): Joris Hogenboom (Voorzitter De Natuur en Milieufederaties) Margriet Schreuders (Hoofd Goede Doelen Postcode Loterij), Sonja Sars (Netwerksecretaris De Natuur en Milieufederaties) en Annie van de Pas (Netwerkdirecteur De Natuur en Milieufederaties) – Roy Beusker Fotografie

1.4 Financiële verantwoording

Inkomsten en bestedingen Natuur- en Milieufederatie Flevoland

Verkorte Staat van Baten en Lasten 2016

(zie bijlage 4 voor gehele jaarrekening)

BATEN	Realisatie 2016 in Euro's	
Baten uit eigen fondsenwerving	898	0 %
Baten uit acties derden	134.121	27 %
Subsidies van overheden	337.639	67 %
Overige baten	<u>30.252</u>	<u>6 %</u>
TOTAAL BATEN	502.910	100%
LASTEN		
Besteed aan doelstellingen		
Programma Reguliere Taken	34.503	7 %
Programma Duurzaam samenwerken dorpen en steden	155.418	32 %
Programma Natuur en Mooi Flevoland	74.665	16 %
Programma Energiebesparing en duurzame energie	<u>215.678</u>	<u>45 %</u>
TOTAAL LASTEN	<u>480.265</u>	100%
RESULTAAT	<u><u>22.645</u></u>	
Bestemmingsreserves	24.658	
Continuïteitsreserve algemeen	<u>-2.013</u>	
	<u><u>22.645</u></u>	

NMFF werkt met een taakstellende begroting waarbij gedurende het jaar aanvullende projecten geworven moeten worden. Zo zijn ook in 2016 aanvullende opdrachten gerealiseerd.

De continuïteitsreserve bedraagt ongeveer 20 % van de jaarinkomsten. Bij het huidige jaarinkomen van € 502.910,- komt dit neer op een bedrag rond € 100.582,-. Door het resultaat van 2016 bedraagt de continuïteitsreserve ultimo 2016 circa € 104.135,-. Dit is dus voldoende om als buffer te dienen voor het opvangen van tegenvallers en als achtergronddekking bij het nemen van risicovolle beslissingen.

Aan de Bestemmingsreserve voor het opzetten en onderhouden van de verschillende Duurzaamheidsknooppunten in diverse gemeenten in Flevoland (o.a. Lelystad, Urk, Almere en de Noordoostpolder) is in 2106 € 3.760,- waardoor de bestemmingsreserve is verhoogd naar € 62.164,-.

Voor het Natuurbeleef-platform MooiFlevoland.nl is € 23.852,- toegevoegd in 2016 aan de bestemmingsreserve en verhoogd naar € 33.862,-. Dit wordt voldoende geacht voor de exploitatie

het komend jaar en voor een meer frisse eigentijdse look, inclusief toevoeging van de nieuwe thema's 'eetbare natuur' en 'natuurlijk vrijwilligers'.

In 2016 is de reservering van het Energieloket Flevoland (SELF) verhoogd, omdat financiering vanuit de VNG de komende jaren onzeker is en NMFF deze energie-infrastructuur de komende jaren wil continueren. De reserve is daartoe aangevuld tot € 135.101,- .

Aan de reservering voor de duurzaamheidswinkel in Lelystad is voor € 14.666,- onttrokken, waardoor € 35.090,- als reserve aanwezig is om de exploitatie van de winkel in 2017 en volgende jaren te garanderen.

Het bestuur heeft voor het 30-jarig jubileum van NMFF in 2016 een bestemmingsreserve gecreëerd voor € 50.000,-

Het bestuur heeft een € 2.507,- toegevoegd aan de campagne Energie MakeOver omdat deze vanwege het succes in 2017 herhaald gaat worden, en nu nog niet duidelijk is of de kosten eventueel gesponsord kunnen worden. De bestemmingsreserve is aangevuld tot € 52.507,-

1.5 Toekomst

De begroting 2017 laat een negatief resultaat zien van € 74.308,-. Dit negatieve begrote resultaat ontstaat door begrote baten van € 354.315,- en begrote lasten van € 428.623,- (besteed aan de doelstellingen).

De resultaten worden middels resultaatbestemming toegevoegd c.q. onttrokken aan het eigen vermogen. De geplande besteding van middelen aan doelen / programma's / activiteiten en de beoogde resultaten hierbij, zijn opgenomen in het meerjarenbeleidsplan.

Op kortere en langere termijn zijn geen bijzonderheden te vermelden welke van invloed zijn op de Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland. De Vereniging ziet de toekomst met vertrouwen tegemoet.

1.6 Leeswijzer voor het bestuursverslag

Het jaarverslag volgt de indeling van het werkplan en het meerjarenbeleidsplan, namelijk:

- Thema Samen werken aan steden en dorpen van de toekomst
- Thema Energie: besparing en duurzame energie
- Thema Ruimte: rijke natuur en een mooi Flevoland
- Reguliere taken (o.a. management)

Per onderdeel volgt een verantwoording van de activiteiten zoals deze in 2016 zijn uitgevoerd.

2. Thema

Samen werken aan steden en dorpen van de toekomst

Samen voor een duurzaam Flevoland

2.1 Accenten vanuit Meerjarenbeleidsplan

Onze droom

Wij dromen van het samen bouwen aan steden en dorpen met schoon vervoer, schone lokale energie, regionaal duurzaam geproduceerd voedsel en natuur om de hoek. Een prettige en gezonde omgeving, waar veel groen en water is om extreem weer (hitte en neerslag) op te vangen.

De NMFF is samen met haar lidorganisaties goed gepositioneerd – tussen bewoners, gemeenten en ontwikkelaars – en goed in staat om partijen te verbinden, te coachen en ondersteunen. We kennen de lokale en regionale ontwikkelingen bovendien goed en zijn op de hoogte van goede voorbeelden van elders. Communicatie en educatie bieden NMFF een goed middel om met iedereen in contact te staan, waaronder onze lidorganisaties en de inwoners van Flevoland.

Onze accenten voor de periode 2015-2019 zijn:

1. Bouwen aan duurzame steden

NMFF is bij uitstek een partij die op lokaal en regionaal niveau kan zogen voor versnelling. Het is zaak dat zo te doen dat de plannen ook beter worden. Betrokkenheid van bewoners is belangrijk voor die kwaliteit en draagvlak voor transformaties. Nu de gemeenten en ontwikkelaars lastiger grootschalige ontwikkelingen voor elkaar krijgen, is de weg vrij voor kleinschaliger initiatieven van bewoners en creatieve ondernemers.

Wat: stimuleren van 4 concrete duurzame gebiedsontwikkelingen

2. Succesvolle doe-democratie in wijken, dorpen en steden

Zonder enthousiaste supporters heeft een club geen bestaansrecht. De lidorganisaties zijn voor NMFF van essentieel belang. Met hun achterban kunnen zij de organisatie nog meer onder de aandacht brengen. Initiatieven van lidorganisaties ondersteunen we met kennis, best-practices en financiële ondersteuning vanuit het Fonds Verbraken.

De energieke samenleving omvat ook veel burgers die zelf verantwoordelijkheid willen nemen voor het eigen woon- en leefomgeving. Burgers maken de samenleving steeds meer zelf, dus ook hun eigen woon- en leefomgeving. Die ontwikkeling kan de sleutel zijn tot succesvolle duurzame stedelijke ontwikkeling en vraagt een andere rol van alle partijen bij de ruimtelijke inrichting van de stad.

Wat: 10 x succesvolle co-creatie met omwonenden en betrokkenen

Wat: 15 ruimtelijke initiatieven gerealiseerd

3. Slagvaardig netwerk van duurzame communities

De afgelopen jaren is door ons het model van de duurzame communities ontwikkeld in de vorm van een virtuele ontmoetingsplaats en aangevuld met duurzaamheidswinkels. Dit model willen we verder doorontwikkelen en uitbouwen. Een belangrijke uitdaging daarbij is om de groep supporters bij de duurzame communities te vergroten en tevens de binding met de lokale lidorganisaties hierbij te versterken.

Wat: versterken van de energieke samenleving via 6 lokale duurzame communities

Wat: goede service bieden via het succesvol exploiteren van duurzaamheidswinkels (Lelystad, Emmeloord, Almere)

Wat: 3 gemeenten hebben een specifiek beleid voor het faciliteren van de energieke samenleving

In 2016 is via diverse projecten gewerkt aan de volgende resultaten:

- NMFF-Fonds voor financiële ondersteuning aan onze lidorganisaties, met extra stimulans tijdens het jubileumjaar;
- extra exposure aangeboden aan de winnaar van de Groene Pluim tijdens het jubileum-jaar;
- lidorganisaties en bottom-up initiatieven extra ondersteuning en exposure gegeven tijdens het jubileum-jaar, zoals via communicatie;
- participatie in het provinciale kennisprogramma Duurzaam Door geboden, waarbij kennisdeling is gestimuleerd over succesvolle lokale duurzame initiatieven en samenwerking met de energieke samenleving (overheden, lidorganisaties, groene NGO's en bedrijven);
- extra inzet op het adequaat communiceren via een mix van communicatiemiddelen, waaronder meer aandacht voor facebook;
- meer dan 4 jaarlijkse publieksevenementen georganiseerd voor en met onze lidorganisaties (viering van de Nacht van de Nacht, 4 MooiFlevoland-dagen, viering Dag van de Duurzaamheid in Lelystad, publiekscongres 'Flevopower', publiekscampagne Energie Make Over;
- lidorganisaties en initiatieven exposure gegeven via onze diensten (Lokale Communities, Duurzaamheidswinkel, Energieloket Flevoland).

2.2 Ondersteuning lidorganisaties en burgers (6101)

De relatie met de lidorganisaties is voor de vereniging van groot belang. Natuur- en Milieufederatie Flevoland staat daarmee midden in de Flevolandse samenleving. Lidorganisaties zijn mede de oren en ogen van de Vereniging en hebben daarmee een belangrijke signaalfunctie. Aan de andere kant doen lidorganisaties en ook burgers steeds meer een beroep op het bureau voor deskundige ondersteuning en advies. De in gang gezette groei van lidorganisaties sinds 2009 hebben we in 2016 kunnen bestendigen. Thans zijn 45 organisatie lid van de Vereniging NMFF, hetgeen een forse groei tijdens ons jubileumjaar betekende. Hieruit blijkt dat onze activiteiten goed blijven aansluiten bij de behoefte vanuit het veld.

Functie: Vraagbaak voor burgers

Doel:

- Adequaaf kunnen beantwoorden van vragen die aan ons worden gesteld door inwoners van de provincie Flevoland, op het vlak van natuur, milieu, klimaat en duurzaamheid.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerde uren</i>
adequaaf beantwoorde vragen van inwoners, zo mogelijk doorverwijzing	15	15
Registratie van klachten volgens protocol	5	5
<i>Totaal</i>	<i>20</i>	20

Resultaten

Diverse telefonische en mondelinge vragen zijn beantwoord van burgers die binnen kwamen bij de NMFF. Enkele daarvan zijn doorverwezen naar relevante instanties en organisaties, zoals de Omgevingsdienst. De meeste vragen gingen over natuurbeleid, groenbeheer en energiebeleid. De

vele duizenden vragen die door bedrijven en burgers gesteld zijn via de lokale duurzaamheidscommunities en het Energieloket Flevoland zijn bij deze projecten apart verantwoord en geregistreerd.

Geen klachten zijn gemeld bij de Vereniging die dienden te worden afgehandeld volgens het klachtenprotocol.

Financiën en organisatie

Het project is uitgevoerd conform het werkplan. Het project is gefinancierd vanuit de provinciale budgetsubsidie (15 uur) en de Nationale Postcode Loterij (5 uur).

Functie : Ondersteuning van aangesloten organisaties

Doel:

- *Goede uitwisseling tussen lidorganisaties en het bureau op relevante thema's.*
- *Ondersteunen van lidorganisaties in de effectiviteit van hun lokale werk.*
- *Advies en hulp bij het vertalen van de ideeën en ambities naar een concreet initiatief en het verankeren daarvan in beleid bij de gemeenten en de provincie.*

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerde uren</i>
4 themabijeenkomsten voor lidorganisaties	32	32
Jaarlijkse Algemene Ledenvergadering	20	20
ondersteuning van nieuwe lidorganisaties	10	11
Specifieke ondersteuning aan lidorganisaties (op verzoek deskundig advies en begeleiding, ook Groene Pluim)	55	55
Totaal	117	118

Resultaten

De aangesloten lidorganisaties dragen bij aan de legitimatie van de federatie en zij vervullen een belangrijke rol in het lokale krachtenveld. NMFF groeide in 2016 fors. We verwelkomden 6 *nieuwe lidorganisaties*: RepairCafé Biddinghuizen, Belangen Park Uithof, Stichting Wijnbouw Lelystad, 4Fusion, Groentje Cider en de Speelwildernis. Het totale aantal lidorganisaties komt daarmee op 45. Het nog meer versterken van de binding en wisselwerking tussen lidorganisaties onderling en met de vereniging en het bureau stond centraal in ons werk gedurende het jubileumjaar.

In februari werd de *Groene Pluim* uitgereikt aan Peter Kouwenhoven (uit Lelystad), vanwege zijn omvangrijke en inspirerende bijdragen om 'eetbare natuur' op de kaart te plaatsen in Flevoland. Gedurende het gehele jaar is de winnaar extra ondersteund vanuit het bureau, waaronder het creëren van extra aandacht via Omroep Flevoland in de radiorubriek 'Puur Lifestyle', het ondersteunen bij eetbare natuur-wandelingen in Lelystad, het mede-organiseren van een landelijke 'eetbaar Lelystad' - excursie voor de 100 collega's van de provinciale milieufederaties. Als jubileum-geschenk kregen al onze lidorganisaties het 3-luik van Peter Kouwenhoven aangeboden (De Wildplukkaart, Wildplukken-de alternatieve fruittuin, Wildplukken-bladeren en bloemen van de KNNV-uitgeverij).

In april vond de *algemene ledenvergadering* (ALV) plaats.

Er zijn 4 themabijeenkomsten geweest, waarin het wederzijdse gesprek tussen lidorganisaties en NMFF centraal stond over relevante thema's:

- plekken voor 'eetbare' natuur en de beleving daarvan (januari, mede gekoppeld aan de selectie voor de Groene Pluim)
- excursie naar het Voedselbos in de Sieradenbuurt Almere (april)
- crowdfunding, de kansen en de mogelijkheden hierbij voor lidorganisaties (voorjaar)
- de mogelijkheden en werkwijze van het NMFF Fonds Verbraaken (in het najaar), (nieuwe)

lidorganisaties informeren over de mogelijkheden).

Financiën en organisatie

Dit project is uitgevoerd conform begroting. Dekking vanuit provinciale subsidie (117 uur) en Nationale Postcode Loterij (1 uur en financiële middelen waaronder uit reserve 'jubileum').

2.3 Vrienden van de NMFF (6102)

Doel:

Betrekken en verbinden van relevante partijen en personen aan de doelen en de missie van Natuur en Milieufederatie Flevoland via het lidmaatschap 'Vriend van de NMFF'.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerde uren</i>
jaarlijkse peiling via burgerpanel Groene Peiler	16	1
Onderhoud 'vrienden'-netwerk	24	2
Organisatie jaarlijkse 'vrienden'-dag	15	
<i>Totaal</i>	55	3

Resultaten

In 2016 is een peiling uitgevoerd over de diensten van het Energieloket Flevoland. Woningeigenaren en burgers die in 2016 een advies hebben ontvangen van het Energieloket Flevoland ontvingen de peiling (> 400).

Het vrienden-netwerk is in 2016 op een nieuwe leest geschoeid. Deelnemers aan de campagne Energie MakeOver krijgen voor 2017 een gratis vriendenlidmaatschap aangeboden. Dit zijn ongeveer 1.800 Eind 2016 telde NMFF bijna 1900 Vrienden. Wegens ziekte van de communicatie medewerker is de jaarlijkse vriendendag vervallen.

In 2017 krijgen onze 'oude' en 'nieuwe' vrienden 4 keer per jaar (rond de seizoenswisselingen) een speciaal 'vrienden-geschenk'. De uitvoering hiervan is begin 2017 gestart, waardoor in 2016 alleen voorbereidende werkzaamheden hiervoor zijn uitgevoerd.

De mogelijkheid voor het Vrienden-lidmaatschap is tijdens alle activiteiten van de NMFF benadrukt, via persoonlijk contact en op publieke wervingsactiviteiten (markten, festivals, en zaterdag-openstellingen van de Duurzaamheidswinkel). Via de NMFF-nieuwsbrief en de NMFF-website is de mogelijkheid voor het vriendenlidmaatschap of donaties gepromoot.

Financiën en organisatie

Het project is uitgevoerd in afgeslankte vorm vanwege het ziekteverlof van de communicatie/achterban-medewerker. Het project is gefinancierd vanuit de budgetsubsidie (voor het onderdeel peilingen, 1 uur) en de Nationale Postcode Loterij (2 uur en financiële middelen).

2.4 NMFF-Fonds Verbraaken (6104)

Doel

- Versterken van de aangesloten lidorganisaties.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerde uren</i>
Ondersteunen lidorganisatie bij aanvraag NMFF-Fonds	10	10
Beoordeling en begeleiding uitvoering aanvragen	20	32
<i>Totaal</i>	30	42

Resultaten:

NMFF ondersteunde ook financieel activiteiten van haar lidorganisaties via het NMFF-Fonds Verbraaken. Alle lidorganisaties van de Natuur- en Milieufederatie is gevraagd een verzoek in te dienen. Een record aantal van elf aanvragen zijn gehonoreerd door het bestuur:

- Het Flevo-Landschap voor het veiliger maken van het otterverblijf in Natuurpark Lelystad;
- Volkstuinoveleg Lelystad voor een cursus 'de gezonde (moestuin)bodem';
- Het Blauwe Hart voor symposium 'Kansen voor nieuwe natuur in het Blauwe Hart';
- Biotuinen voor een elektrische trekker;
- Bultpark Comité voor een Natuur-infopunt in het Bultpark Lelystad;
- Lelystad Milieudefensie voor het ontwikkelen van een wervingsfolder;
- Participatie het Wisentbos voor het inrichten van bloemrijke zones/weiden in Dronten;
- Experiment Zelfbeheer Hoekwierde voor het maken van een jubileumfilm met drone;
- Groene Pluim winnaar 2016 voor het ontwikkelen van een boekje 'Natuurlijk Flevoland';
- Vogel- en Natuurwacht Flevoland voor juridische ondersteuning;
- Roggebotstaete voor juridische ondersteuning.

Financiën en organisatie:

Dekking: Nationale Postcode Loterij (42 uur en € 7.968,-)

2.5 Communicatie (6103)

Doelen

- Groene nieuwsvoorziening vervullen voor relevant Flevolands groen en duurzaam nieuws richting lidorganisaties, zusterorganisaties, beleidsmakers en bestuurder, via een actuele site en 2-wekelijkse nieuwsbrief.
- Betere binding met burgers en organisaties d.m.v. nieuwe media (zoals twitter, facebook).
- Continueren van de samenwerking met Omroep Flevoland met de wekelijkse radio-rubriek 'puur lifestyle'. Interessante onderwerpen worden zo onder de aandacht gebracht voor een groter publiek.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerde uren</i>
Onderhoud website en social media (52 weken x 2 uur)	104	104
Digitale 'natuur & milieu' nieuwsbrief 2-wekelijks (26 weken x 2 uur)	52	52
Productie Jubileumkrant (1 x per jaar over activiteiten van afgelopen jaar)	24	-
Informatievergaring voor nieuws over energie, duurzaamheid en natuur (46 weken x 1 uur)	46	46

Informatievergaring voor wekelijkse radio-rubriek op Omroep Flevoland 'puur lifestyle' en maken digitale blog (52 weken x 1,5 uur)	78	115,5
Artikelen over duurzame onderwerpen die centraal staan in PS-vergaderingen	20	20
Bijdragen voor de Natuurpagina in de Flevopost (6 berichten)	25	-
Algemene communicatieondersteuning (woordvoering media, communicatieondersteuning lidorganisaties) (26 weken x 1 uur)	26	36
<i>Totaal</i>	<i>375</i>	<i>373,5</i>

Resultaten

Eigen communicatiemiddelen

De website is up-to-date gehouden en liet een forse groei van bezoekers zien. Waar het jaar 2015 eindigde met 13.634 bezoekers die de website van NMFF bezochten, is dat in 2016 met 27,184 bezoekers fors verdubbeld. Dit komt de extra communicatie-activiteiten die zijn ingezet tijdens het jubileumjaar zoals de jubileumwedstrijd 'Energie MakeOver'.

De digitale nieuwsbrief verscheen dit jaar 2-wekelijks (uitgezonderd de periode april tot september, vanwege ziekte van de communicatiemedewerker). In totaal zijn 12 nieuwsbrieven verzonden. De nieuwsbrief heeft een lezersbestand van 915 lezers. Dit is bijna een verdubbeling ten opzichte van 2015 (507 lezers). Na de zomer is een nieuw en meer eigentijds format ontwikkeld voor de nieuwsbrief.

Vanwege de groei in lidorganisaties is de corporate folder eind 2016 vernieuwd.

NMFF heeft in 2016 meer accent gelegd op sociale media zoals Facebook en Twitter, omdat zo veel nieuwe contacten worden gelegd met burgers, bedrijven, politici en andere geïnteresseerden in de activiteiten en nieuws van NMFF. Het NMFF-Twitteraccount steeg naar 900 volgers. De directeur van NMFF heeft ruim 1600 volgers. Het aantal NMFF-Facebook-vrienden is gegroeid naar 191 vrienden.

Vanwege het wegvallen van de communicatiemedewerker door ziekte is de jubileumkrant niet verschenen.

Persberichten

NMFF heeft via tientallen persberichten geïnteresseerden geïnformeerd over belangrijke activiteiten, zoals:

- Uitreiking Groene Pluim (januari, december)
- NMFF-Fonds Verbraaken (augustus tot oktober)
- Viering van de Nacht van de Nacht (oktober)
- Energie (jubileum) wedstrijd met wekelijks nieuws (september tot december)
- Bekendmaking Winnaar Energie MakeOver (november)
- Uitreiking Klimaatbokaal (november)
- de 4 MooiFlevoland-dagen tijdens de seizoenswisselingen (gehele jaar).

Wekelijkse radiorubriek 'Puur Lifestyle' bij Omroep Flevoland

Naast de regelmatige verzoeken voor interviews of commentaar is de directeur van NMFF sinds de zomer 2012 wekelijks op dinsdag tussen 16.00 uur en 17.00 uur te beluisteren op Omroep Flevoland in de speciale rubriek Puur Lifestyle (89,8 FM). Iedere week staan energietips, duurzaam voedsel,

duurzame trends en natuuruitjes centraal. De omroep heeft dagelijks ruim 71.000 luisteraars. Het totaal geschat bereik jaarlijks is 250.000.

Natuurpagina

In 2016 is door de groene organisaties gezamenlijk besloten om geen groene pagina in de Flevopost meer te maken. In 2017 zal NMFF het voortouw gaan nemen voor organisatie van een 'groen voorlichtersoverleg' waarbij informatie-uitwisseling en kennisdeling centraal gaat staan.

Financiën en organisatie

Dekking komt uit de provinciale subsidie (375 uur). Aan dit project zijn iets minder uren besteed, vanwege het niet doorgaan van de Natuurpagina en Jubileumkrant. Extra uren werden vooral besteed aan algemene communicatieondersteuning en diverse media-verzoeken,

2.6 NMFF-evenementen: Duurzaam Flevoland in de etalage (6153)

Doelen

- Ieder kwartaal organiseert NMFF een provinciebreed evenement.
- Betere binding met burgers en organisaties via deze evenementen stimuleren en ondersteunen.

Activiteiten

Het gehele jaar zijn provinciebrede evenementen georganiseerd. Voor de activiteiten is aparte financiering gevonden en derhalve bij de aparte projecten verantwoord. De Big Jump is vervallen omdat die in 2016 niet meer landelijk is georganiseerd.

- voorjaar: Uitreiking Groene Pluim: thema eetbare natuur en participatie (januari)
- zomer: MooiFlevoland-dag
- najaar: Dag van de duurzaamheid Lelystad: thema lokale successen (oktober)
- najaar: Nacht van de Nacht: thema lichthinder en energiebesparing (oktober)
- najaar: Jubileumwedstrijd 'Energie MakeOver' met slotcongres (november)
- najaar: Slotcongres 'Flevopower' over kracht energieke samenleving bij duurzame transitie (nov.)
- winter: Uitreiking Klimaatbokaal: thema gemeentelijk inzet op energie en klimaatbeleid (december)

Resultaten

De communicatie en participatie vond enerzijds plaats via de NMFF-communicatiemiddelen en anderzijds via de lokale duurzame communities, Energieloket Flevoland en de natuurportal MooiFlevoland.nl.

Financiën en organisatie

Er was geen extra dekking nodig, omdat via diverse projecten financiering was voor de evenementen.

2.7 DuurzaamDoor: Verbinden met de Energieke samenleving 2.0 (5113)

Doelen:

- Via projectactiviteiten gezamenlijk dragen bij aan een stimulerende aanpak bij het samenspel tussen groene burgerinitiatieven en instituties.
- concreet een stap verder komen met meer zicht op geslaagde burgerinitiatieven op de thema's energie, deeleconomie, groen/water, voedsel
- zicht op verschillende aanpakken in andere gemeentes
- zicht op veranderende sturingstijlen vanuit overheden en intermediaire organisaties
- verbreden en verdiepen van het leernetwerk 'samenspel groene initiatieven en overheden'.

Activiteiten

Producten / processen	Begrote	Gerealiseerde
-----------------------	---------	---------------

	<i>uren</i>	<i>uren</i>
Initiatievenbijeenkomst	40	40
Masterclass	32	32
Leernetwerk 6 bijeenkomsten	40	40
Bestuurlijke bijeenkomst 'burgerinitiatieven in groene domein'	40	69
Initiatieven waardeweb (13 initiatieven waarderen)	40	56
Onderhoud site duurzaamflevoland.nl (1 uur p/w)	60	60
Kennismanagement en themaverdieping	23	23
Projectmanagement, incl. vervolg	48	48
<i>Totaal</i>	<i>323</i>	368

Resultaten

Dit project is een vervolg op het eerdere project 'Verbinden met de bron 1.0' waarin een start is gemaakt met overheden en intermediaire organisaties (NGO's) om meer zicht te krijgen op een samenhangende aanpak bij het nieuwe samenspel tussen (burger)initiatieven en instituties. Dit gestarte provinciale leernetwerk is in dit vervolg-project verdiept en verbreed. Van het project is een aparte eindrapportage beschikbaar.

Leernetwerk

Het leernetwerk 'samenspel groene initiatieven en overheden' bestaat uit geïnteresseerde ambtenaren van gemeenten, waterschappen en provincies, medewerkers van intermediaire groene organisaties (natuur, milieu, duurzaamheid, landschap) en burgerinitiatieven. IVN-Flevoland, Landschapsbeheer Flevoland zijn partner in dit project. NMFF is projectleider van dit project. Het leernetwerk heeft 6 'intervisie'-bijeenkomsten gehad:

- 18 mei 2016: kennis maken met de methode van 'leren' in de vorm van intervisie
- 16 juni 2016: leervraag Waterschap Zuiderzeeland
- 7 juli 2016: leervraag gemeente Almere over growing green cities
- 5 september 2016: leervraag groene NGO's (landschapsbeheer, IVN-Flevoland, NMFF, Pioniers van de Toekomst)
- 3 oktober 2016: leervraag Aeres Hoogeschool
- 7 november 2016: leervraag gemeenten Lelystad en Noordoostpolder

Initiatieven en waardeweb

60 Flevolandse duurzame initiatieven zijn in dit project betrokken, zoals Pioniers van de Toekomst, Energiepioniers, Platform Filmwijk, Marknesse Duurzaam, Bewonersvereniging Discus, Groentje Cider, 't Lapp, 4Fusion, St. Wijnbouw Lelystad, Biotuinen, Ned. Bijenhouders Vereniging afdeling Oost Flevoland, het Wisentbos, Bultpark Comité en Landgoed Roggebotsaete, De Groene Reus, Almeerse Wolunie, Repair Cafe Lelystad en Repaircafe Biddinghuizen en Experiment Zelfbeheer Hoekwierde. Deze lidorganisaties staan met een waardenweb op de site DuurzaamFlevoland en zijn betrokken geweest bij de initiatievenbijeenkomst en bij de bestuurlijke bijeenkomst 'burgerinitiatieven in het groene domein' in december.

Masterclass

Ineke van Zanten van Green Wish belichte via een masterclass op 17 september de kansen en dilemma's bij het samenspel tussen groene burgerinitiatieven en instituties. De deelnemers van het leernetwerk namen deel aan de masterclass.

Slotcongres, Magazine Flevopower en E-reader

Bijna 60 personen namen op 6 december deel aan het slotcongres Flevo-Power, verbinden met de energieke samenleving. De programmasecretaris van Economische zaken Roel van Raaij belichte de opbrengst van het landelijke programma DuurzaamDoor en gaf een doorkijk naar het vervolg. Naast de gedeputeerde en wethouders van Lelystad en Noordoostpolders, waren vertegenwoordigers present van andere gemeenten, het waterschap Zuiderzeeland, Aeres Hoogeschool, groene partners en (burger)initiatieven. 24 duurzame Flevolandse initiatieven presenteerden zich op een 'groene catwalk'.

Alle kennis en leerervaringen zijn neergeslagen in het Magazine Flevo-Power (oplage 1.000 exemplaren), waarvan het eerste exemplaar tijdens het slotcongres aan de gedeputeerde werd overhandigd. Van het Magazine is tevens een e-magazine verschenen.

Financiën en organisatie

Dit project is gefinancierd vanuit het provinciale programma DuurzaamDoor en is 15 december 2016 afgerond. Van het project is een aparte projectverantwoording gemaakt. Er is sprake van een urenoverschrijding in 2015 en 2016 doordat de initiatievenbijeenkomst en het slotcongres meer voorbereidingstijd vergde dan aanvankelijk gedacht.

2.8 Ondersteuning in samenwerking St. Natuur- en Milieufederaties (6135)

Doel:

Deelname aan landelijke kennisdeling en samenwerking zodat we vanuit Flevoland thema's versterken, aanvullen en tijdig kansen voor nieuwe activiteiten verzilveren.

Activiteiten

Producten / processen	Begrote uren	Gerealiseerde uren
mede ontwikkeling aanvraag Nationale Postcode Loterij Voedselbossen, met casus Landgoed Roggebotstaete en Voedselbos Almere	17	17
verkenning energiebesparingskansen landelijk	25	14
Totaal	42	31

Resultaten

NMFF heeft landelijke aanvraag voor de Nationale Postcode Loterij over Voedselbossen mede-ontwikkeld. Helaas is in februari 2017 de aanvraag niet gehonoreerd voor extra financiële ondersteuning.

NMFF heeft landelijk verkend welke aanpakken en werkwijzen op het vlak van 'energiebesparing en wonen' interessant zijn voor de Natuur- en Milieufederaties. Een aantal kansrijke aanpakken zijn verder uitgewerkt in het samenwerkingsproject 'Expertteam Servicepunten'.

Financiën en organisatie

Er zijn minder uren besteed voor de verkenning energiebesparingskansen. Dekking is vanuit het Fonds Landelijke Natuur- en Milieufederaties.

2.9 Duurzaamheidswinkel Lelystad (6167)

Doel:

- Virtueel podium en ontmoetingsplaats bieden voor alle initiatiefnemers op het gebied van duurzaamheid in Lelystad
- Verder helpen van lopende en nieuwe duurzame initiatieven van (potentiële) lidorganisaties en andere organisaties. NMFF heeft hierbij een katalyserende, verbindende en coördinerende rol
- Stimuleren van samenwerkingsverbanden binnen het thema duurzaamheid
- Communiceren van bereikte mijlpalen via nieuws, twitter, facebook, you-tube.
- Vliegwielen om het proces van verduurzaming in de gemeente, door bestuur, bewoners en ondernemers op gang te houden.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerde uren</i>
Exploitatie winkel Lelystad (coördinatie, facilitering vanuit winkel)	416	328
Samenwerking met gemeente Lelystad, netwerkbijeenkomsten	80	60
Totaal	496	388

Resultaten

Fysieke ontmoetingspunt

In Lelystad is een duurzaamheidswinkel gevestigd in het stadshart (Stadhuisplein, voormalig postkantoor). De winkel en de webcommunity zijn in 2016 verder gepositioneerd als het bruisende hart van DuurzaamInLelystad.nl.

Netwerkbijeenkomsten en maandelijkse campagne

In de winkel zijn bijeenkomsten, events en exposities georganiseerd passend bij de thema's van de jaarkalender. De winkel is bezocht en benut voor presentaties en excursies door NGO's bedrijven, scholen, en overheden, zowel uit Lelystad, provincie Flevoland of daarbuiten. Maandelijks vonden er gemiddeld 8 publieksmeetings plaats (workshop, congres, vergadering, netwerkevent, excursie).

Samenwerking met gemeente Lelystad

Elke maand heeft overleg met vertegenwoordigers van de gemeenten Lelystad plaatsgevonden om tot een optimale synergie te komen rond duurzame thema's. Het netwerk dat samenwerkt aan een duurzaam Lelystad is hierdoor verder opgebouwd. De NMFF heeft op verzoek van de gemeente Lelystad inbreng geleverd bij de kadernota Duurzaamheid. NMFF is gevraagd als trekker voor het thema 'onderwijs en ondernemen' en heeft input geleverd bij de thema's energie en duurzame gebiedsontwikkeling. Er zijn meerdere gesprekken gevoerd over kansen voor innovatieve concepten zoals het stimuleren van 'wijkgerichte aanpakken', 'innovatietafels voor bedrijven', en het maken van een duurzame verbinding met het onderwijs. NMFF heeft hierin samengewerkt met IVN-Flevoland. De gemeentelijke kadernota Duurzaamheid is begin 2017 vastgesteld en zal de komende jaren worden uitgevoerd.

Bezoekers

Gemiddeld bezochten 350 bezoekers maandelijks de winkel voor informatie, advies en inspiratie (bij een 4-daagse door-de-week-openstelling, en een maandelijkse zaterdagopenstelling). Dat zijn bijna 4.500 bezoekers per jaar. Het aantal bezoekers is daarbij op jaarbasis gelijk gebleven.

Lelystadse Specials:

- 8 april: bezoek van wethouder van Wageningen en 12 wethouders uit het land (landelijke Stedendag, waarbij Lelystad dit jaar gastvrouw was)
- 28 mei: bezoek deelnemers van de Stadsexpeditie (vanuit de landelijke Stadmakerij)
- 16 september: bezoek medewerkers van de 12 provinciale Natuur en Milieufederaties (100 mensen)
- Dag van de Duurzaamheid: publieksevent samen met gemeente Lelystad in en rond de winkel en stadhuisplein (3.000 bezoekers)

Ontwikkelde diensten en aanbod vanuit de winkel

Maandelijkse activiteiten zijn: kinder-workshops MooiFlevoland.nl, KNNV-natuurcafe, Markerwaddencafe, wijkspreekuur Welzijn, energiespreekuur, repaircafe, debat.

Het vaste aanbod bestaat uit:

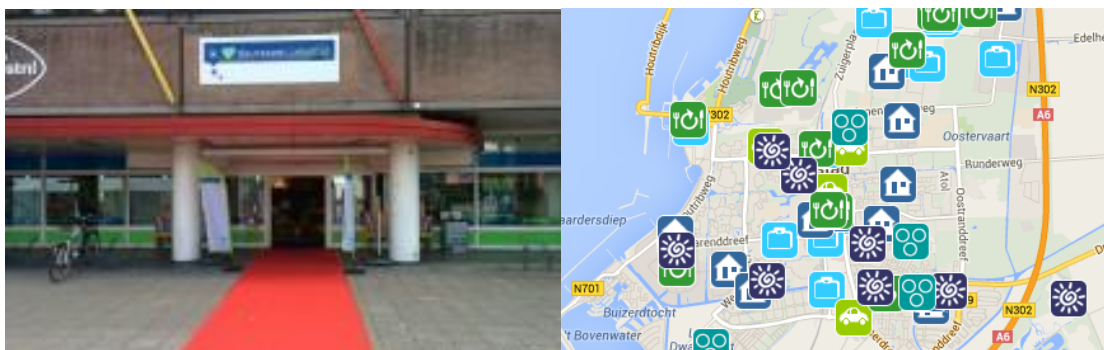
- Elke dinsdag, woensdag en donderdag spreekuur van het Energieloket Flevoland
- Elke woensdag kinder-workshops van MooiFlevoland.nl
- Elke donderdag spreekuur voor aanbod van lokale energiecoöperatie Groene Reus
- Twee keer per maand repaircafe's van Repaircafe Lelystad
- Een keer per maand op vrijdag een Natuurcafe van KNNV-Lelystad
- Maandelijkse inrichting van de winkel door lidorganisatie Het Goed Lelystad
- Maandelijks overleg van het Volkstuinoverleg Lelystad
- Wekelijks wijkteamspreekuur van Welzijn/gem. Lelystad
- Het Lelystadse initiatief weggeefbieb
- Uitvalsbasis van de wekelijkse woensdagmarkt 'Puur Lelystad' op het Stadhuisplein.

Betrokken lidorganisaties:

Alle lidorganisaties uit Lelystad zijn er zichtbaar: Natuur- en Milieucoöperatie Rivierduingebied, Bio-tuinen, Fietsersbond Flevoland/Lelystad, het Flevo-Landschap, Milieugroep Lelystad, St. Blauwe Hart, Ver. Milieuvriendelijk Tuinieren Lelystad, Het Repair Cafe Lelystad, IVN-Lelystad, Volkstuinoverleg Lelystad, de NBV Oost Flevoland, de Fietsbank en de KNNV..

Betrokken partners:

Natuurmonumenten (Markerwaddencafe), Little Free Library (uitleen-punt), Facade Solar en Kozijn (Energieloket), Centrada (Energieloket), Wijkteam Lelystad centrum (wijkspreekuur), Stadmakerij Lelystad (debatten), De Kubus (oefenruimte), Welzijn/gem. Lelystad (wijkteam-spreekuur), Aeres Hogeschool (veldexcursie studenten), KUP 11 (kunst-expositie), Torren Tuinadvies en KNHM.

Speciale samenwerkingen

- De gemeente Lelystad heeft in de winkel sessies voor raadsleden gehouden over duurzaamheid, als inspiratie voor de op te stellen kadernota duurzaamheid.\

Fondswerving

NMFF heeft in 2016 haar partnerships gecontinueerd met: Centrade, Nuon, Facade Solar, Natuurmonumenten, Repaircafe, energiecoöperatie Groene Reus, KNNV-Lelystad, IVN-Lelystad, Little Free Library.

Financiën en organisatie

Bedrijfslidmaatschappen en afname diensten winkel en Nationale Postcodeloterij (388 uur en kosten huur winkel).

2.10 Jubileum 30 jaar Natuur- en Milieufederatie Flevoland (6155)

Doel

- Op 1 belangrijk inhoudelijk thema een spraakmakende campagne ontwikkelen waarin ook lidorganisaties hun diensten kunnen etaleren.
- Lidorganisaties gedurende het gehele jaar zichtbaar maken via Omroep Flevoland, door ze als gast uit te nodigen bij de radiorubriek 'puur lifestyle'.
- Inhoudelijke verkenning nieuw thema op kansrijke aanpakken en samenwerkingspartners.
- Aan einde jubileumjaar lidorganisaties met kado bedanken voor de jarenlange vruchtbare samenwerking.

Activiteiten

Producten / processen	Begrote uren	Gerealiseerde uren
Jubileumwedstrijd Energie MakeOver	0	400
Lidorganisaties te gast in de radiorubriek 'puur lifestyle' bij Omroep Flevoland		23
Verkenning nieuw thema voor NMFF 'kansen biobased, en circulaire economie'	0	120
Jubileumgeschenk lidorganisaties: uitgave van Groene Pluim-winnaar Peter Kouwenhoven (Wildplukkaart en 2 uitgaven Wildplukken)		10
Totaal	0	553

Resultaten

Energie is een belangrijk thema voor de NMFF. Dit thema is daarom centraal gezet tijdens het jubileumjaar. Gedurende de jubileum-campagne stonden de mogelijkheden van Flevolandse particuliere woningeigenaren om de eigen woning te verduurzamen centraal. Onderdeel van de campagne was een wedstrijd tussen woningeigenaren, geheten de "Energie MakeOver". De winnaar van de wedstrijd ontving een renovatie van de woning, waardoor de woning van label F naar Label A gaat. Als gevolg van de campagne is er een netwerk van 30 energie-ambassadeurs gevormd.

Voor de campagnewedstrijd is een radiospot gedurende 3 maanden ingezet bij Omroep Flevoland. De campagne heeft geleid tot 3.000 directe contactmomenten met Flevolandse. Vele duizenden Flevolandse hebben indirect contact gehad via radio, website en social media.

Lidorganisaties zijn op uitnodiging van de directeur te gast geweest in de radiostudio van Omroep Flevoland. Lidorganisaties die op de uitnodiging ingingen waren: Zelfbeheer Hoekwierde, Repaircafe Lelystad, Roggebotstaete, KNNV, IVN-Lelystad, en Biotuinen.

Om de positie op het thema 'biobased en circulaire economie' in Flevoland te verkennen is een verkenning uitgevoerd. Kansrijke mogelijkheden zijn: voedselbossen, circulaire en biobased bouwstoffen. Het komende jaar gaat NMFF met een of meer pilots in de praktijk met bedrijven en overheden verkennen of er een provinciale 'grondstoffenrotonde' mogelijk is.

Alle lidorganisaties ontvingen een jubileumcadeau (de Wildplukwijzer en de boeken Wildplukken: de alternatieve Fruittuin en eetbare planten)aan het eind van het jubileumjaar als dank voor de jarenlange vruchtbare samenwerking. Het cadeau is gemaakt door de winnaar van de Groene Pluim 2016: Peter Kouwenhoven uit Lelystad.

Financiën en organisatie

Dekking is vanuit de reserve Jubileum, die speciaal gecreëerd is zodat in 2016 jubileum-activiteiten konden worden ontwikkeld.

3. Thema ‘Energie: besparing en duurzame energie’

3.1 Accenten vanuit Meerjarenbeleidsplan

Onze droom

Wij dromen van een Flevoland waar duurzame energie voor iedereen beschikbaar is. Een economie die draait op grondstoffen die worden hergebruikt of oneindig beschikbaar zijn, zoals energie uit de zon.

Wat gaan we de komende jaren doen?

De NMFF hoopt dat het SER Energie-akkoord uit 2013 voor een impuls kan zorgen voor de energietransitie. Wij streven een centrale en actieve rol na in de uitwerking van het akkoord. De NMFF is op dit werkveld makelaar tussen bouwers en andere relevante bedrijven, opdrachtgevers als corporaties, bewoners en gemeenten. Landelijke ontwikkelingen vertalen we naar de regio.

Onze accenten voor de periode 2015-2019 zijn:

1. Energiebesparing in gebouwen bevorderen

Energieverbruik is in Flevoland sterk gekoppeld aan de gebouwde omgeving (huishoudens en bedrijven) en transport. De NMFF legt zich vooral toe op de gebouwde omgeving, en wil eigenaren en bewoners aanzetten tot energiebesparing en hen verbinden aan marktpartijen met een goed aanbod.

Wat: meer dan 500 woningen een energielabel omhoog en 10.000 bewoners concreet geholpen met energiebesparing

Wat: 10 zorglocaties (utiliteitsgebouwen) energiezuiniger maken

2. Productie van hernieuwbare energie met draagvlak verhogen

In 2020 wil de provincie energieneutraal zijn, exclusief transport. We blijven partijen uitdagen in het aantrekkelijk maken van de oplossingen die we nu al voor handen hebben, maar die nog een flinke opschaling behoeven (wind, zon, biomassa). Ook bij mobiliteit blijven we zoeken naar kansen voor schoner transport.

Wat: 5% van alle windmolens in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland zijn voor bewoners en bedrijven van de woonkernen

Wat: Minimaal 250 mensen hebben via de NMFF site PV aangeschaft

Wat: 10.000 Zonnedaken: alle 8 Flevolandse woningbouwcorporaties hebben een PV voor Huurders project

Wat: energiecoöperaties actief in alle 6 de gemeenten

3. Hergebruik, deel- en leaseconcepten aanmoedigen

De NMFF is bij uitstek goed gepositioneerd om te bemiddelen tussen vragers en aanbieders van energiebesparing en –opwekking, om een belangeloze afzender te zijn van nieuwe informatie en nieuwe ontwikkelingen aan te jagen.

Wat: ondersteunen van nieuwe concepten en product(soort)en die passen bij circulaire of biobased economie.

In 2016 is via diverse projecten gewerkt aan de volgende resultaten:

- Wijkgerichte aanpakken: Noordoostpolder (andere wijk Emmeloord en dorp), Lelystad (Bongerd), Almere (Filmwijk), Dronten
- samenwerking bouwbedrijven via bouwconsortia ondersteund: Urk, Noordoostpolder, en Lelystad

- Energieloket met spreekuur in: duurzaamheidswinkel Lelystad, Almere in publiekshal stadhuis, in bibliotheek in Dronten loket
- Energieloket met betere kwaliteit dienstverlening en monitoring (klantvolgsysteem) .
- Uitvoering jubileumcampagne Energie MakeOver gericht op woningeigenaren samen met lokale bedrijven
- opbouw netwerk van lokale energieambassadeurs door de storytelling van woningeigenaren die met energiemaatregelen aan de slag zijn gegaan zichtbaar te maken.
- uitvoering van het Duurzaam Door project Duurzame Energie: leren en stimuleren (in samenwerking met IVN Flevoland)
- stimuleren van draagvlak voor windenergie op land via het stimuleren van participatieve financieringsmodellen (zoals 'flevodelen') en als provinciale sneller bij lokale gebiedscasus.
- samen met de provincie verder gebouwd aan een provinciale Energievisie voor 2050.
- contouren opgesteld van een innovatie-agenda circulaire en biobased economie, mede gelinkt aan de Floriade als podium. Kansrijk zijn: lokale biobased bouwketens, lokale voedselketens / voedselbos, grondstoffen-rotonde)

3.2 Draagvlakverbetering voor Klimaat en Energie (6301)

Doel:

- *Belangrijke actoren op het thema klimaat en energie stimuleren om elkaar te versterken en aan te vullen.*
- *Begrip stimuleren voor elkaars standpunten in het belang van een breed gedragen energievisie (provinciaal en gemeentelijk).*
- *Versterken van het draagvlak voor klimaatmaatregelen en het beleefbaar maken van het klimaatvraagstuk door en voor de inwoners van Flevoland.*
- *Bouwen aan het maatschappelijk draagvlak voor de transitie naar een energieneutraal Flevoland.*

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerde uren</i>
Participatie stuurgroep kernteam en werkgroep provinciaal toekomstbeeld energie 2050	234	239
Inbreng bij het regioplan windenergie	10	10
Deelname themaoverleg energie van de provinciale Natuur- en Milieufederaties (kennisontwikkeling en ervaringsleren)	15	15
<i>Totaal</i>	<i>259</i>	<i>264</i>

Resultaten

o Participatie stuurgroep kernteam en werkgroep provinciaal toekomstbeeld energie 2050

Vanuit de belangen van duurzame energie en de klimaatverandering heeft NMFF vanuit haar functies (koepel-, klankbord- en signaleringsfunctie) meegedacht over de voorgestelde oplossingsrichtingen voor de transitie naar een energieneutraal Flevoland. De NMFF is door de Provincie Flevoland uitgenodigd om actief mee te werken aan de Energievisie en de bijbehorende Energieagenda. De NMFF heeft zitting in de bestuurlijke kopgroep en de 'ambtelijke' kopgroep. Om onze visie op de stappen naar een energieneutraal Flevoland 2050 te geven is door de directeur en energiemedewerker deelgenomen aan diverse gesprekken, bijeenkomsten en vergaderingen van de provincie. Er is veelvuldig gesproken over het provinciale windenergiebeleid, over mogelijkheden voor grootschalige zonne-energieprojecten en 'groene' biomassa, over energiebesparing bij woningcorporaties, bedrijven (waaronder agrariërs, scholen, zorginstellingen) en woningeigenaren en financieringsmogelijkheden hierbij. Daarbij nemen we de wensen en signalen van onze lidorganisaties (waaronder energiecoöperaties) en ervaringen van woningeigenaren en bewoners mee bij onze inbreng. Daarnaast is afgestemd met verschillende stakeholders in het energiedomein, zoals de Flevolandse gemeenten, de energiecoöperaties, bedrijven (VNO-NCW), bedrijven werkzaam in de

energiesector (waaronder koepelorganisaties, zoals Bouwend Nederland en Uneto-VNI), de Omgevingsdienst en het Waterschap Zuiderzeeland.

De energievisie maakt tevens onderdeel uit van het proces naar een nieuw provinciaal Omgevingsplan. NMFF heeft vooral in de thema's 'energie' en 'circulaire economie' haar inbreng geleverd bij de nieuwe omgevingsvisie.

NMFF heeft op verzoek van Hogeschool Windesheim (Almere) zitting genomen in de Werkveld Advies Commissie van de opleiding Duurzame Bouwkunde. De NMFF wil zo de verbinding tussen theorie en alledaagse praktijk versterken, opdat meer Flevolandse jongeren werk kunnen gaan vinden in de duurzame bouwsector.

Halverwege 2016 werden de werkzaamheden gestart voor de beoordeling van het uitgevoerde klimaat- en energiebeleid van de Flevolandse gemeenten. Eind 2016 werd de Klimaatbokaal voor de negende maal uitgereikt. De winnaars waren de gemeente Lelystad en de gemeente Almere die beiden op de eerste plaats eindigde. Het jury-rapport van alle gemeenten is te vinden op de NMFF-site.

o Inbreng bij het regioplan windenergie

Het Regioplan Windenergie van de Provincie Flevoland is een volgende fase gekomen nu 2 van de 4 aangewezen ontwikkelingslocaties bezig zijn met concrete turbinelocaties. De NMFF heeft op verzoek van Windpark Blauw zitting genomen in de klankbordgroep. Ook Windpark Zeewolde is bezig met een concrete opstelling. NMFF heeft deelgenomen aan de informatieavond van Windpark Zeewolde in het najaar en volgt de ontwikkelingen, met het oog op mogelijkheden voor participatie van omwonenden.

o Themaoverleg van de samenwerkende federaties

In 2016 is door de NMFF deelgenomen aan bijeenkomsten van de gezamenlijke natuur- en milieufederaties over de thema's klimaat en duurzame energie. De bijeenkomsten stonden in het teken van kennisdeling en uitwisseling over de voortgang van de uitvoering van het SER-Energieakkoord, het nieuwe belastingplan, het Klimaatakkoord van Parijs en de rol van de provinciale Natuur- en Milieufederaties hierbij. Ook de ervaringen met de provinciale Servicepunten zijn uitgewisseld, waaronder de ervaringen met verschillende energiediensten. NMFF haar diensten van het Flevolandse Energieloket gepresenteerd.

Lelystadse Wethouder Elly van Wageningen neemt de klimaatbokaal in ontvangst.

Financiën en organisatie

Met name de uitwisseling met de provincie en andere stakeholders heeft iets meer tijd gekost dan begroot. Het project is gefinancierd vanuit de budgetsubsidie.

Uitreiking Klimaatbokaal: winnaars Lelystad en Almere

De bokaal is een wisseltrofee van Natuur en Milieufederatie en is bedoeld als stimulering voor gemeenten die zich inzetten voor een ambitieus klimaatbeleid. De doelgroep zijn beleidsmakers en politici van gemeenten. Eind 2015 werd de klimaatbokaal voor de negende keer uitgereikt en dit keer aan de gemeenten Lelystad en Almere. Alle zes de gemeenten deden mee in de race om de wisseltrofee. Via een vragenlijst zijn gemeenten benaderd om gegevens aan te leveren. De beoordeling van de ingestuurde vragenlijst is in samenspraak met lidorganisaties gedaan. Van de beoordeling is een jury-rapport gemaakt en een beoordelingsmatrix.

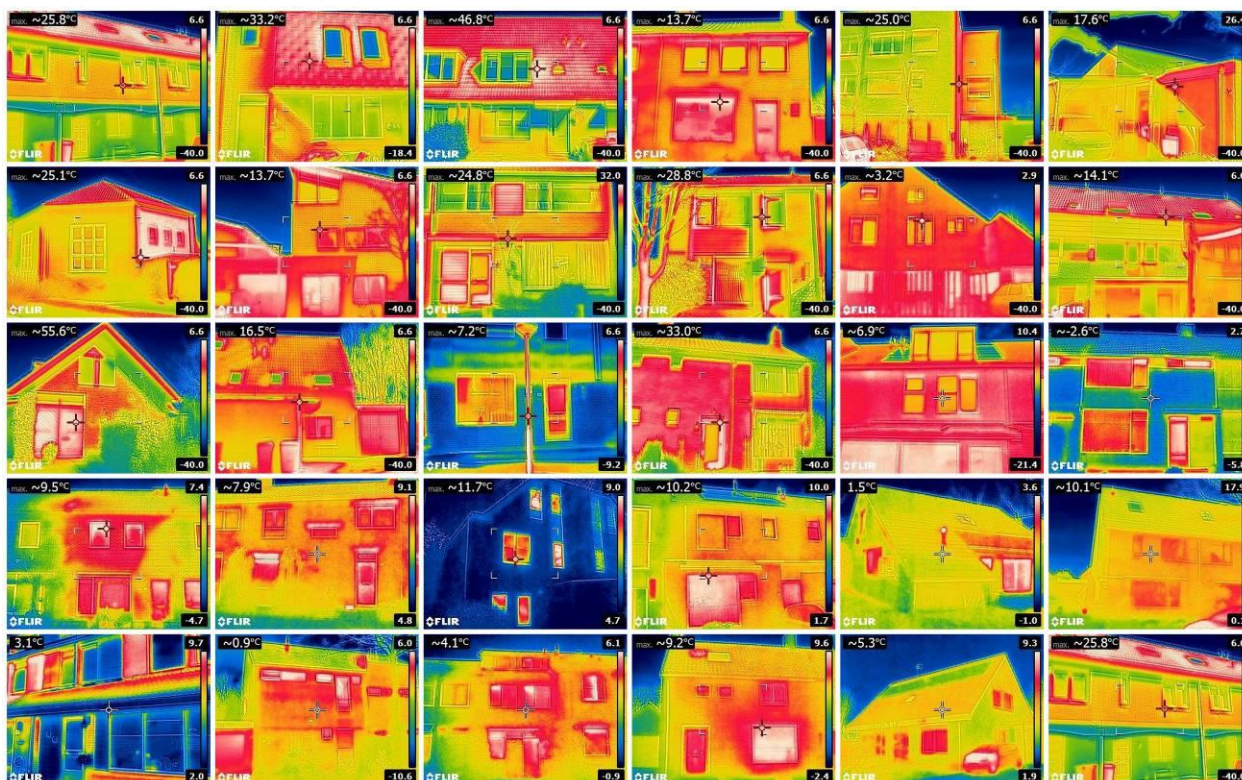
3.3 Energie stimuleren & leren (EnergieLOKET Flevoland) (5341) (provinciaal programma DuurzaamDoor)

Doel

- vraag naar duurzame energie-/ energiebesparingsproducten stimuleren bij particulieren en bedrijven
- een symposium om Flevolandse best practices te delen en scholieren hierbij te betrekken
- meer samenwerking creëren tussen IVN en NMFF en tussen de eigen netwerken.
- Sterkere verbinding van Flevolandse scholieren met de praktijk en met bedrijven uit de energiesector.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>gerealiseerd</i>
Advies voor bewoners, o.a. via EnergieLOKET Almere, Lelystad, NOP (beantwoording 300 vragen p/j)	75	50
Organisatie en deelname 4 kennisdeelbijeenkomsten	45	97
2 informatiemarkten	52	60
Communicatiecampagne energie 'woonwaarde omhoog, energierekening omlaag'	75	75
Symposium (inhoudelijk symposium en afsluitend eindsymposium)	65	60
Projectcommunicatie en management	35	40
Begeleiding levend document Technasia leerlingen, incl. bedrijven, studiedag	28	40
Lessons learned vastleggen in handboek EnergieLOKET	100	100
<i>Totaal</i>	<i>475</i>	<i>522</i>

Advies voor bewoners, o.a. via Energieloket Almere, Lelystad, NOP (beantwoording 300 vragen p/j)
Tussen juli 2015 en december 2016 heeft het Energieloket Flevoland 632 vragen van bewoners beantwoord en ca. 150 inloopspreekuren georganiseerd.

Organisatie en deelname 4 kennisdeelbijeenkomsten

De NMFF heeft in 2016 6 kennisbijeenkomsten georganiseerd voor bewoners die aan de slag willen met energiebesparing en het zelf opwekken van duurzame energie.

- 20 januari 2016 in de wijk Bongerd in Lelystad in de Atolplaza
- 22 maart 2016 in de Filmwijk Almere in OBS De Polygoon
- 22 februari 2016 in Creil in 't Poortershuis
- 17 mei 2016 in de Burgerzaal in het stadhuis van Almere met speciale aandacht voor energieneutrale renovaties
- 28 september 2016 in de bibliotheek van Emmeloord gericht op de wijk Emmeloord Centrum-West

Daarnaast heeft de NMFF voor de energiecoöperatie Energiepioniers uit de Noordoostpolder de gevolgen van het Klimaatakkoord van december 2015 in Parijs in beeld gebracht tijdens een kennisbijeenkomst over postcoderoosprojecten op 13 januari 2016.

2 informatiemarkten

In 2016 was het Energieloket aanwezig op 4 informatiemarkten:

- 26 maart 2016 bij de Duurzaamheidsmarkt van de Pioniers van de Toekomst in Emmeloord
- 21 april 2016 bij het Huis-Tuin- en Keukenfestival in de Zuiderzeewijk van Lelystad
- 22 maart 2016 bij de informatiemarkt in de Filmwijk Almere
- 17 mei 2016 bij de Informatiemarkt Duurzame Energie van de gemeente Almere.

Communicatiecampagne energie 'woonwaarde omhoog, energierekening omlaag'

Doel van deze campagne kwam uit de projectaanvraag en luidde de "Vraag naar duurzame energie-/ energiebesparingsproducten stimuleren bij particulieren en bedrijven". Gedurende de campagne stonden de mogelijkheden van Flevolandse particuliere woningeigenaren om de eigen woning te verduurzamen centraal. Onderdeel van de campagne waren 2 energiequizen en een wedstrijd tussen woningeigenaren.

Symposium (inhoudelijk symposium en afsluitend eindsymposium)

Op 25 november vond het slotsymposium plaats dat door bijna 100 mensen werd bezocht. IVN

Flevoland en Natuur en Milieufederatie Flevoland en deelnemende Technasia organiseerden het symposium samen. Tijdens het slotsymposium werd de winnaar van de NMFF-jubileumwedstrijd Energie MakeOver bekend gemaakt. Op 15 juni vond een tussentijds symposium plaats, dat vooral in het teken stond van de rol van communicatie bij de technasia en het duurzaamheidsonderwijs.

Projectcommunicatie en management

Intern overleg, overleg met de samenwerkingspartners waaronder IVN Flevoland en overleg met de opdrachtgever Provincie Flevoland.

Begeleiding levend document Technasia leerlingen, incl. bedrijven, studiedag

Op 30 maart 2016 hebben IVN en NMF een bijeenkomst georganiseerd om potentiële opdrachtgevers (bedrijven en instanties) en – nemers (de Technasia) aan elkaar te verbinden. Binnen het project is met 4 van de 5 Flevolandse Technasia een schoolopdracht uitgevoerd (Technasia Helen Parkhurst College in Almere, het Levant Slingerbos RSG in Zeewolde, het Emelwerda College in Emmeloord en van het Almere College uit Dronten). Alleen bij de Scholengemeenschap Lelystad is het uiteindelijk, na veel inzet van de technator, niet gelukt om met een van de twee potentiële opdrachtgevers tot een samenwerking te komen. Op het tussensymposium op 15 juni 2016 en het eindsymposium op 25 november 2016 is geleerd van de tussentijdse ervaringen van deze nieuwe vorm van samenwerking tussen NMFF en Technasia (docenten en technatoren).

Lessons learned vastleggen in handboek Energieloket

Tijdens het project is een handboek voor het Energieloket Flevoland geschreven, inclusief protocollen, FAQ's en een analyse van de Flevolandse woningvoorraad. De lessons learned van de verschillende wijkaanpakken maken onderdeel uit van het Handboek.

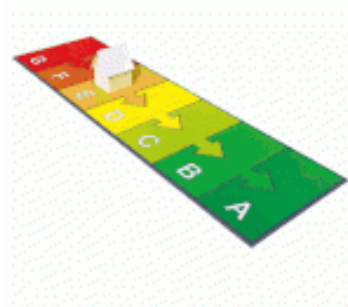
Financiën en organisatie

Dit 2-jarige project is gefinancierd vanuit het provinciale programma Duurzaam Door (489 uur) en eind 2016 afgerond. Van het project is een aparte projectverantwoording gemaakt. Vanuit de provinciale subsidie 86 uur voor 2016.

3.4 Energie-ondersteuningstructuur regio Flevoland (Energieloket) (5374) ***Campagne 'Woonwaarde omhoog, energierekening omlaag'***

Doelen:

- 500 woningen maken minimaal één energielabelsprong
- Alle 6 Flevolandse gemeenten werken samen met NMFF om de interesse bij particuliere woningeigenaren voor energiebesparende maatregelen in de eigen woning te vergroten.
- Nieuwe en bestaande consortia van bedrijven en energiecoöperaties worden uitgedaagd om daarvoor pakketten te ontwikkelen, inclusief aantrekkelijke financieringsmogelijkheden.

Iedere forse besparing is berekend met een verhoging van de gemiddelde afleveringsprijs van HR-combihoofel, voor een genoemde isolatiemaatregel afwisselend 11, 15 of 18% (naast de huidige afleveringsprijs). De verschillende besparingen worden als een verhoging van de afleveringsprijs van de HR-combihoofel (en zonnepanelen) beschouwd. De verschillende besparingen worden als een verhoging van de afleveringsprijs van de HR-combihoofel (en zonnepanelen) beschouwd. De verschillende besparingen worden als een verhoging van de afleveringsprijs van de HR-combihoofel (en zonnepanelen) beschouwd.

Activiteiten

Producten / processen	Begrote uren	Gerealiseerd
Wijkgerichte aanpak NOP (Emmeloord of 1 van de dorpen) en facilitering bedrijvenconsortium	150	130
Energie-informatiehoekje in gemeentehuis Urk en facilitering bedrijvenconsortium	20	10
Wijkgerichte aanpak Lelystad (wijk Bongerd), inclusief communicatiebegeleiding gehele traject	150	150
Energieloket Almere (10 weken 3 uur)	30	40
Wijkgerichte aanpak Almere (Filmwijk)	60	100
Almere met VVE-traject voor collectieven bewoners (2 bijeenkomsten)	60	0
Bewonersbijeenkomst Dronten	20	30
Deelname gemeentelijke duurzaamheidsmarkt Zeewolde	9	0
Campagne 'woonwaarde omhoog, energierekening omlaag'	100	120
Meting effectiviteit Energieloket, maandelijkse monitoring en halfjaarlijkse enquête	50	50
Onvoorzien (deelname aan VNG-overleggen)		25
Totaal	649	655

Resultaten

Wijkgerichte aanpak NOP (Emmeloord of 1 van de dorpen) en facilitering bedrijvenconsortium

Na de geslaagde wijkaanpak in Emmeloord-West in 2015, stond 2016 in het teken van andere wijken en dorpen in de Noordoostpolder. 2 woningen in Creil zijn doorgerekend op energiebesparingsopties en de resultaten hiervan zijn op een bewonersavond op 22 februari 2016 gepresenteerd. Zo'n 30 bewoners waren present, en 2 bedrijvenconsortia met een aanbod.

Op 28 september 2016 is er een bewonersbijeenkomst georganiseerd voor de wijk Emmeloord-West. De gemeente organiseerde deze bijeenkomst zonder de NMFF. De opkomst was laag: slechts 7 huishoudens waren aanwezig. Waarschijnlijk was deze lage opkomst deels te verklaren door de (te) late betrokkenheid van de NMFF en haar communicatiekanalen.

Energie-informatiehoekje in gemeentehuis Urk en facilitering bedrijvenconsortium

De gemeente Urk is in 2016 zelf in zee gegaan met een isolatiebedrijf. Het Energieloket Flevoland heeft de gemeente hierin geadviseerd, onder andere op het gebied van kwaliteitseisen, keuze van het

isolatiemateriaal en de Flora- en Faunawet.

Wijkgerichte aanpak Lelystad (wijk Bongerd), inclusief communicatiebegeleiding gehele traject

In januari 2016 hebben de gemeente Lelystad, de stichting Stroomversnelling en het Energieloket van de NMFF samen een wijkaanpak in de Bongerd uitgevoerd. Op 20 januari 2016 waren zo'n 60 bewoners aanwezig op de bewonersbijeenkomst die werd geopend door de Lelystadse wethouder Fackeldey. Tijdens de avond werden 2 renovatie-concepten gelanceerd voor woningeigenaren. De gemeente Lelystad introduceerde het concept Stroomversnelling: een volledig Nul-op-de-Meter fabrieksmatig renovatieconcept dat in 10 dagen wordt geplaatst. De NMFF heeft ingezet op een energielabel-stapsgewijze aanpak, omdat in de praktijk is gebleken dat 90% van alle woningen bij voorbaat niet geschikt is voor het Stroomversnelling concept. Daarnaast vergt deze laatste ook een veel hogere investering ineens (ca. 80.000 €) wat voor veel woningeigenaar een probleem is. De aanwezige bedrijvenconsortia die een stapsgewijze maatregelenpakket aanboden, waren tevreden met het resultaat. 2 huishoudens waren geïnteresseerd in de Stroomversnelling, maar viel als snel af omdat zij niet aan de criteria voldeden. Het traject is achteraf geëvalueerd met de gemeente Lelystad en de stichting Stroomversnelling.

Energieloket in stadhuis Almere

Voor een periode van 10 weken in 2016 (en 5 weken in 2015) heeft het Energieloket een wekelijks spreekuur gehouden in de publiekshal van het stadhuis. Uit een evaluatie blijkt dat het spreekuur erg gewaardeerd werd door de Almeerse bezoekers: ca. 80% van ondervraagden zou het Energieloket aanraden.

Wijkgerichte aanpak Almere (Filmwijk)

Het bewonersplatform van de Filmwijk in Almere heeft de ambitie om in 2022 energieneutraal te zijn. De bewoners hebben daarom het 100-huizenplan opgesteld om tot deze ambitie te komen. De NMFF heeft het bewonersplatform hierbij intensief ondersteund met advies om te komen tot een concrete aanpak en concrete doelen. Ook heeft de NMFF een programma van eisen voor het bewonersplatform opgesteld, zodat zij in staat is om collectieve offertes aan te kunnen vragen en te beoordelen.

Almere met VVE-traject voor collectieven bewoners (2 bijeenkomsten)

De NMFF heeft wel uitgezocht hoeveel VVE's er in Almere zijn. Aan de hand van deze informatie heeft de gemeente besloten om niet een apart voorlichtingstraject voor VVE's door te zetten. Dit onderdeel is daardoor niet verder uitgevoerd.

Bewonersbijeenkomst Dronten

Het Drontense spreekuur van het Energieloket Flevoland is gestart in de Flevomeer bibliotheek in 2016. Dit is een samenwerking van de NMFF, de gemeente Dronten, de Flevomeer bibliotheek en het initiatief Duurzaam Doen Dronten.

De gemeente Dronten was voornemens om in 2016 van start te gaan met haar campagne over energiebesparing en isolatie. De gemeente heeft de wijk "Bungalowpark" met een thermografische camera gescand en wil een bewonersbijeenkomst hierover met het Energieloket Flevoland organiseren begin 2017.

Deelname gemeentelijke duurzaamheidsmarkt Zeewolde

De gemeente heeft geen duurzaamheidsmarkt georganiseerd, en hierdoor is dit deel niet uitgevoerd.

Campagne 'woonwaarde omhoog, energierekening omlaag' (Marketing en communicatie)

Met de campagne 'woonwaarde omhoog, energierekening omlaag. Energieloket Flevoland helpt!' geven we de energie-ondersteuningstructuur een gezicht. In 2016 is de campagne Woonwaarde omhoog, energierekening omlaag van het Energieloket Flevoland verder opgeschaald. Doel van de campagne is om eigenaar-bewoners in Flevoland voor te lichten hoe zij stapsgewijs naar een energieneutrale woning kunnen toewerken. Met de inzet van social media, een radiocampagne en de echte ervaringen van Flevolandse (story-telling) heeft de NMFF 3.000 bewoners direct kunnen bereiken. Vele duizenden bewoners hebben de informatieve pagina's van het Energieloket Flevoland of de wekelijkse radio-tips gehoord ('Puur Lifestyle' bij Omroep Flevoland).

Meting effectiviteit Energieloket, maandelijkse monitoring en halfjaarlijkse enquête

Uit halfjaarlijkse klanttevredenheidsonderzoeken die het Energieloket Flevoland uitvoert komen positieve cijfers. Meer dan 70% zou het Energieloket aanraden. Bovendien gaat bijna 40% tot actie over, zoals het aanvragen van een offerte, het aanvragen van een lening of subsidie, het aanschaffen van zonnepanelen of isolatie of het zelf uitvoeren van besparende maatregelen. Maandelijks monitort het Energieloket de oorsprong, aard en hoeveelheid binnengekomen vragen en wordt een reactietermijn van 5 werkdagen bewaakt.

Onvoorzien

Bijeenkomsten met andere regiocoördinatoren zijn cruciaal om de aanpak en voortgang van de regio Flevoland te ijkten met die van andere regio's en om op de hoogte te blijven van landelijke ontwikkelingen, zoals de Rijkscampagne 'Energie besparen doe je nu' en landelijke subsidieregelingen voor bewoners. De bijeenkomsten met de andere VNG regiocoördinatoren waren niet begroot. Hetzelfde geldt voor het aanleveren van data over Flevoland voor de VNG Energie Atlas en de Lokale Energie Etalage.

Financiën en organisatie

Het project wordt gefinancierd door de VNG/ gemeente Almere (650 uur) en de Nationale PostcodeLoterij (70 uur). Door de wijkgerichte aanpakken en de campagne met de Energie MakeOver is sprake van een urenoverschrijding.

3.5 Lokale Duurzame Communities (6124 t/m 6127) (Almere, Lelystad, Noordoostpolder en Urk)

Doel:

- voor alle gemeenten een actueel duurzaam lokaal platform bieden en onderhouden met lokale kennis over duurzaamheid
- lokale duurzame initiatieven zichtbaar maken en activeren (zodat ideeën tot groei en bloei komen)
- lokale samenwerking en goede communicatie met burgers, lokale initiatieven, bedrijven versterkt het draagvlak voor een goed natuur-, klimaat- en duurzaamheidsbeleid.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerde uren</i>
Basisonderhoud Almere (2 uur p/w site & sociale media activiteiten)	104	136
Basisonderhoud Lelystad (2 uur p/w site & sociale media activiteiten)	104	134
Basisonderhoud Noordoostpolder (2 uur p/w site & sociale media activiteiten)	104	133
Basisonderhoud Urk (2 uur p/w site & sociale media activiteiten)	104	132
Totaal	416	404

Resultaten

De filosofie achter de lokale duurzame communities is dat de kracht in de regio zit. Ideeën komen tot groei en bloei door de mensen die er wonen en werken. Om de lokale communities te voeden is iedere maand een duurzaam thema vertaald naar de lokale situatie, zijn lokale initiatieven opgespoord en ondersteund en zijn ideeën zichtbaar gemaakt via de website, maandelijkse nieuwsbrief en social media (twitter en facebook). De thema's werden verbonden met de Flevolandse voetafdruk, met energiecampagnes van het Energieloket Flevoland en acties van MooiFlevoland.nl om zo een grotere exposure en bereik te verkrijgen. Elke maandthema ging gepaard met een publiekscampagne en een persbericht. Een keer per maand werd aandacht aan het maandthema geschonken bij Omroep Flevoland bij de radiatorrubriek 'Puur Lifestyle'.

Flevolandse voetafdruk en maandelijkse thema's

Via het digitale instrument van de Flevolandse voetafdruk van NMFF geven we Flevolandse inzicht in hun eigen 'voetafdruk' voor de thema's: energie en woning, vakantie en transport, producten en kleding, afval.

De thema's in 2016 waren:

- Januari: energiebesparing (thema van Flevolandse voetafdruk, Energieloket Flevoland)
- Februari: lokaal duurzaam ondernemerschap (thema van Flevolandse voetafdruk)
- Maart: duurzaam bouwen (thema van Flevolandse voetafdruk), Energieloket Flevoland)
- April: eetbare natuur (thema van Flevolandse voetafdruk)
- Mei: schone mobiliteit (thema van Flevolandse voetafdruk)
- Juni: afval, cradle-to-cradle (thema van Flevolandse voetafdruk)
- Juli: waterkwaliteit (MooiFlevoland.nl)
- Augustus: natuur in en om de stad (MooiFlevoland.nl)
- September: duurzame gebiedsontwikkeling
- Oktober: dag van de duurzaamheid en nacht van de nacht (Flevolandse voetafdruk)
- November: verlichting thema van Flevolandse voetafdruk, Energieloket Flevoland)
- December: duurzaam shoppen (thema van Flevolandse voetafdruk, Energieloket Flevoland)

Almere bereik:

Het aantal jaarlijkse bezoekers van de website steeg naar 12.000. Het aantal volgers via social media steeg: 1.990 volgers twitter, 296 vrienden facebook. Aantal abonnees nieuwsbrieven bleef rond 264.

Lelystad bereik:

Het aantal jaarlijkse bezoekers van de website steeg naar 5.770. Het aantal volgers via social media steeg: 449 volgers twitter, 279 vrienden facebook. Aantal abonnees nieuwsbrieven steeg naar 233.

Noordoostpolder bereik:

Het aantal jaarlijkse bezoekers van de website steeg naar 3.500. Het aantal volgers via social media steeg: 471 volgers twitter, 54 vrienden facebook. Aantal abonnees nieuwsbrieven bleef rond 51.

Urk bereik:

Het aantal jaarlijkse bezoekers van de website steeg naar 1.769. Het aantal volgers via social media steeg licht: 141 volgers twitter, 15 vrienden facebook. Aantal abonnees nieuwsbrieven bleef rond 22.

Financiën en organisatie

Dekking komt uit de provinciale subsidie (215 uur) en de Nationale Postcode Loterij (220 uur en kosten onderhoud en hosting websites).

DuurzaamAlmere.nl

3.6 Expertteam Servicepunten (6342)

Doel

- op peil houden van kennis en werkzaamheden van de 12 provinciale servicepunten
- bieden van een platform voor nieuws, kennisuitwisseling en versterking voor NMF medewerkers en NMF initiatieven met oog op de energieke samenleving.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerd</i>
Portfolio ontwikkeling	20	20
Positioneren / Herkenbaarheid	20	15
Kennisuitwisseling / Trainen	23	23
Totaal	63	58

Resultaten

Portfolio ontwikkeling

De NMFF heeft voor het expertteam van de Natuur en Milieufederaties alle energieprojecten van de collega-federaties verzamelen en toegevoegd aan de protfolio. Dit portfolio verschijnt in 2017 online en is te vinden onder de naam <https://www.energie-initiatief.nl/>.

Positioneren / herkenbaarheid

De NMFF heeft deelgenomen aan verschillende sessie met het communicatiebureau Made in May voor de ontwikkeling van een herkenbare stijl en noemer. Het resultaat hiervan is onder andere het online portfolio <https://www.energie-initiatief.nl/>

Kennisuitwisseling / trainen

Op 12 en 13 september heeft de NMFF deelgenomen aan een tweedaagse training in Amersfoort voor de energiemedewerkers van de Natuur en Milieufederaties. Op 8 november 2016 heeft de NMFF deelgenomen aan de project start up in Amersfoort om het werkplan voor 2017 op te stellen.

Financiën en organisatie

Dekking vanuit de landelijke St. Fonds NMF's. Project is conform planning uitgevoerd.

3.7 Milieustudie Wind op Land (6377)

Doel

- Bijdragen aan het verbeteren van draagvlak bij windprojecten en daarmee vergroten van de slagingskans van realisatie van het project.
- In beeld brengen van de succes- en faalfactoren bij de realisatie van windenergieprojecten met betrekking tot draagvlak en participatie en weging van natuurbelangen.
- Het analyseren van generieke oplossingen voor bestaande belemmeringen.
- Het ontwikkelen van een afwegingskader bij natuurbelangen.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerd</i>
Interviews stakeholders		12
Deelname Klankbordgroep Windpark Blauw / Noord		29
Seminar Draagvlak en participatie wind op land		16
Projectgroepvergaderingen		16
Totaal		73

Resultaten

Interviews stakeholders

Om de leerervaringen van het proces op te halen, heeft de NMFF verschillende stakeholders gesproken van bij het Regioplan Windenergie Flevoland. Doel is om goede (en slechte) leerervaringen toe te kunnen passen in andere grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen in het algemeen en grootschalige windenergie in het bijzonder. Deze leerervaringen zullen door het Ministerie van EZ mogelijk in hun werkwijze worden ingevoerd. De NMFF heeft gesproken met de Provincie Flevoland, het ministerie van EZ, NUON en de windcoöperatie SwifterwinT. Ook zijn stakeholders van Windpark Zeewolde gesproken om een vergelijking te kunnen maken tussen de verschillende windparken.

Deelname Klankbordgroep Windpark Blauw / Noord

De NMFF is gevraagd om deel te nemen aan de klankbordgroep van het Windpark Blauw.

Seminar Draagvlak en participatie wind op land

Op 3 november organiseerde de Natuur en Milieufederaties en Natuur & Milieu in Utrecht een goed bezocht seminar over participatie en draagvlak voor wind op land (bezocht door 120 mensen). Aan de hand van casussen werden verschillende aspecten van windontwikkeling en omgevingsmanagement besproken. NMFF heeft de door haar opgehaalde leerervaringen tijdens het seminar ingebracht.

Projectgroepvergaderingen

Er zijn 2 projectgroepvergaderingen geweest (10 mei en 6 september).

Financiën en organisatie

Dekking vanuit de landelijke NMF's. Project is conform planning uitgevoerd en wordt vervolgd in 2017.

4. Thema ‘Ruimtelijke Kwaliteit: natuur en mooi Flevoland’

Mooi en vitaal

4.1 Accenten vanuit Meerjarenbeleidsplan

Onze droom

Wij dromen van een mooi Flevoland met (soorten)rijke en toegankelijke natuurgebieden. Landschappen en natuur die in evenwicht zijn met (bestaande en nieuwe) economische activiteiten (zoals energieproductie) en bestand tegen klimaatverandering. En waarin het aantal bezoekers van de Flevolandse natuur is verdubbeld.

Wat gaan we de komende jaren doen?

Samen met onze lidorganisaties stimuleren we dat ruimtelijke plannen beter en meer gedragen worden. De NMFF kent ruimtelijke ontwikkelingen in de provincie op haar duimpje, weet hoe de politieke hazen lopen, heeft veel ruimtelijk-juridische kennis in huis en kan haar lokale netwerk inzetten. Dit geeft ons positie in ons streven naar de realisatie van ecologische verbindingen, goede basisvoorwaarden voor de natuur en klimaatbestendige ontwikkelingen. Ambities die door de decentralisatie van de ruimtelijke ordening en het natuurbeleid steeds meer beïnvloed worden door regionale en lokale beslissingen.

De overheid kijkt voor financiering ook naar bewoners en bedrijven. En die tonen veel inzet en initiatief voor het beheer en de ontwikkeling van natuur en landschap. De betrokkenheid van burgers en bedrijven kan succesvol zijn als de overheid werkelijk ruimte geeft én de kwaliteit van ontwikkelingen bewaakt.

Natuur- en Milieufederatie Flevoland streeft daarbij naar het versterken en behouden van de ecologische kwaliteit in Flevoland. Op dit werkterrein stemmen we onze activiteiten goed af met de terreinbeherende organisaties en andere samenwerkingspartners.

Onze accenten voor de periode 2015-2019 zijn:

1. Stimulering beleving Flevolandse natuur

Via onze Natuurcommunity MooiFlevoland.nl willen we meer bewoners en Flevolandse bezoekers inspireren over de rijke natuur en het mooie landschap. We maken zo de betrokkenheid en publieke steun zichtbaar en werken hierin samen met onze lidorganisaties. Natuur en gezondheid gaan hand in hand, daarom betrekken we intensiever de zorgsector bij onze community.

Wat: Natuurcommunity met meer dan 12.000 volgers

Wat: 10 zorginstellingen/verzekeraars verbinden aan MooiFlevoland

2. Ruimte voor natuur en nieuwe natuur

Voor de plannen voor ‘nieuwe natuur’ zoekt NMFF als onafhankelijke partij samen met terreinbeheerders, overheden, bedrijven en bewoners naar mogelijkheden om (nieuwe) natuur te creëren en te financieren. Ook richten we ons op braakliggende bouwterreinen, een gevolg van de crisis. Op kansrijke plekken proberen we plannen bij te stellen en gronden een tijdelijke of duurzame bestemming te geven.

Wat: 20 verbeterde ruimtelijke plannen van overheden

Wat: ondersteuning bij 3 nieuwe natuurgebieden

3. Nieuwe financieringsbronnen voor natuur

Waar mogelijk nemen we ook zelf initiatief voor duurzame ruimtelijke ontwikkelingen en nieuwe natuur, zoals het voorstel voor het oermoeras in het Markermeer (MarkerWadden) en het Voedselbos Almere.

Wat: 1 gebied in Flevoland waar natuur (mede) met privaat geld en/of door burgers wordt gefinancierd

In 2016 is via diverse projecten gewerkt aan de volgende resultaten:

- draagvlakverbetering ruimtelijke kwaliteit in Flevoland,
- doorontwikkeling natuurcommunity MooiFlevoland.nl met meer volgers en uitgebreid aanbod;
- ondersteunen lidorganisaties via het adviesloket Ruimte gericht op goede ruimtelijke kwaliteit;
- goede samenwerking met natuurorganisaties en samenwerkingspartners;
- stimuleren kennisdeling over eetbare natuurlandschappen via de Community of Practice.
- Blijven ondersteunen bij ontwikkeling van nieuwe natuurgebieden: voedselbossen, markerwadden, en mogelijk Nationaal Park Oostvaardersplassen / Nieuw Land op verzoek.

4.2 Draagvlakverbetering Ruimtelijk Kwaliteit en Natuur (6201) (natuur, water, recreatie, landbouw)

Doel:

- Belangrijke actoren op het thema ruimte en landelijk gebied stimuleren om elkaar te versterken en aan te vullen.
- Begrip stimuleren voor elkaars standpunten.
- Bijdragen aan kennis over en draagvlak voor een duurzame ruimtelijke kwaliteit en inrichting in Flevoland (duurzame gebiedsontwikkeling).

Activiteiten

Producten / processen	Begrote uren	gerealiseerd
Advisering op het gebied van landelijk gebied, water, natuur en klimaatadaptatie van provincie en gemeenten	10	10
Omgevingsanalyse met Flevolandse stakeholders en lidorganisaties (15 lidorganisaties: gesprekken en overleg, 15 x 1 uur)	15	15
Deelname en beleidsinbreng in provinciale speerpunten van het omgevingsplan en het coalitieakkoord: programma nieuwe natuur Almere Oosterwold / Noorderwold (voedselbos), toekomstbestendig IJmeer/Markermeer (MarkerWadden), duurzame groei Almere (Almere 2.0), Luchthaven Lelystad/OMALA, Floriade2022	13	13
Deelname en beleidsinbreng commissie 28 Luchthaven Lelystad: CROL en Alderstafel	30	40
Organisatie van directeurenoverleg van Flevolandse groene organisaties, incl. voorzitterschap en verslaglegging (4 x per jaar)	16	16
Deelname themaoverleg Ruimte en Natuur van de provinciale Natuur- en Milieufederaties (kennisontwikkeling en ervaringsleren) (4 x per jaar)	16	6
Totaal	100	100

Resultaten

o Advisering op het gebied van landelijk gebied, water, natuur en klimaatadaptatie

NMFF heeft natuur- en milieubelangen ingebracht in relevante overlegstructuren rond het thema ruimtelijke kwaliteit en duurzame gebiedsontwikkeling. Als gevolg van onze inbreng is het draagvlak versterkt voor een multifunctioneel landelijk gebied, de groene/blauwe ruimtelijke kwaliteit en duurzame gebiedsontwikkeling bij grote ruimtelijke en infrastructurele projecten. Concreet: NMFF heeft deelgenomen aan bijeenkomsten bij Provincie Flevoland over POP3, provinciale bijeenkomst over digitalisering Omgevingswet, expertmeeting over toekomstige Nationaal Park Oostvaardersplassen/Nieuw Land, en deelgenomen aan Kennissessie watersysteem Almere. Tevens heeft NMFF deelgenomen aan aantal bijeenkomsten in het kader van het nieuwe Omgevingsplan.

o Omgevingsanalyse met Flevolandse stakeholders en lidorganisaties

De NMFF bestrijkt samen met haar lidorganisaties en samenwerkingspartners geheel Flevoland. In 2016 is dit netwerk onderhouden en benut om de provincie en andere overheden van goede, relevante en actuele adviezen te voorzien vanuit een eigen NMFF-geluid. Tevens heeft de Natuur- en Milieufederatie Flevoland provinciaal en ander overheidsbeleid vertaald naar de lokale situatie en in dialoog met de lidorganisaties voorzien van draagvlak. Gesprekken zijn er geweest met o.a. medewerkers en bestuursleden van het Waterschap Zuiderzeeland, Staatsbosbeheer, Flevo-Landschap, LTO Noord, Landschapsbeheer Flevoland, IVN Flevoland, Natuurmonumenten, de 6 Flevolandse gemeenten, BoerenNatuur en Vogelbescherming Nederland.

o Algemene beleidsinbreng in provinciale speerpunten volgend op omgevingsvisie en collegeakkoord

In het Coalitie-akkoord en het omgevingsplan staan beleidsvoornemens op het gebied van ecologische hoofdstructuur, het landelijk gebied, landbouw, recreatie en waterberging. Vanuit de belangen van een vitale natuur en een gezond milieu heeft NMFF vanuit haar functies (koepel-, klankbord- en signaleringsfunctie) meegedacht over de voorgestelde oplossingsrichtingen, en meegedacht met de nieuw op te stellen omgevingsvisie. Er is veelvuldig contact geweest en overlegd met relevante ambtenaren van de gemeenten Almere, Zeewolde, Noordoostpolder, Dronten en Lelystad, de provincie Flevoland en het Waterschap Zuiderzeeland. In september heeft NMFF input geleverd aan een provinciale onderzoek naar de toekomst van agrarische erven in Flevoland (st. Polderlab). In oktober is een bijdrage geleverd tijdens het symposium over *Smart Mobility* in het WTC Almere. De ontwikkeling van de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland is gevolgd. In december heeft NMFF tijdens het symposium van het Genootschap Flevo een lezing gegeven over de toekomst van de landbouw in Flevoland.

o Luchthaven Lelystad: CROL en Alderstafel Lelystad

Samen met onze lidorganisaties zorgden wij er in 2016 voor dat natuur, milieu en duurzaamheid hoog op de agenda van de luchthaven blijven staan. NMFF heeft deelgenomen aan de ambtelijke en bestuurlijke Alderstafel en heeft zitting in de omgevingscommissie: het CROL. Met name bij de luchthaven Lelystad en het ruimtelijke windenergiebeleid heeft de NMFF inbreng geleverd.

o Directeurenoverleg van Flevolandse groene organisaties

Elk kwartaal hebben de directeuren van de groene organisaties overleg over de ruimtelijke ontwikkelingen en andere relevante zaken betreffende Flevoland. De directeuren zijn 4 keer bijeen gekomen, inclusief agenda en verslaglegging. In september nam NMFF deel aan de jaarlijkse groene netwerkborrel die dit keer plaatsvond in het Waterloopbos in Noordoostpolder.

o Themaoverleg van de samenwerkende federaties

In 2016 is door de NMFF deelgenomen aan bijeenkomsten van de gezamenlijke natuur- en milieufederaties over de thema's natuur, landschap, water en ammoniak. Accent in de bijeenkomst lag op uitwisseling van landelijke en regionale actualiteiten, signalering en ontwikkeling van activiteiten. Belangrijke aandachtspunten waren ervaringen met de Omgevingswet, de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) en de structuurvisie en het beleidstraject Windenergie op Land. Bij deze bijeenkomsten zijn vaak ook andere (landelijke) organisaties aanwezig, zoals de Vogelbescherming, de Landschappen, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer.

Financiën en organisatie

Het project is gefinancierd vanuit de budgetsubsidie (100 uur).

Uitreiking Groene Pluim: winnaar MarkerWadden van Natuurmonumenten

De Groene Pluim is een wisseltrofee die jaarlijks wordt uitgereikt aan een Flevolandse burger, vrijwilliger, organisatie of overheidsorgaan die zich het sterkst heeft gemaakt voor een goed groen ruimte- beleid. Elk jaar staat een onderdeel van dat beleid centraal bij de uitreiking van de trofee.

De MarkerWadden mag zich dit keer een jaar lang winnaar van de Groene Pluim noemen. Deze prijs wordt elk jaar uitgereikt aan een persoon of organisatie die zich op bijzondere wijze inzet voor de Flevolandse natuur. Thema was 'duurzaam toerisme', vanwege het VN-jaar van Duurzaam Toerisme in 2016.

De nominaties werden door een deskundigen-comité beoordeeld op de bijdrage aan de Flevolandse natuur en als 'toeristische attractie' en in hoeverre het initiatief ook als inspirator kan fungeren voor andere natuurprojecten.

Halverwege 2016 zijn de werkzaamheden gestart voor de nominaties voor de Groene Pluim, die begin 2017 werd uitgereikt aan Natuurmonumenten door gedeputeerde Michiel Rijsberman.

4.3 MooiFlevoland.nl voor natuurbeleving in Flevoland (5202)

Doel

- Een breed publiek laten kennis maken met de rijkdom van de Flevolandse natuur en ze uit te nodigen dit te ontdekken.
- Onze groene partners en aangesloten lidorganisaties een podium bieden voor promotie van hun natuurbelevingsactiviteiten.
- Zorginstellingen uitnodigen zich te liëren met het aanbod van MooiFlevoland.nl.

Activiteiten

Producten / processen	Begrote uren	Gerealiseerde uren
Plaatsen content op site (2 uur p/w)	104	85
Aanbod bekend maken (twitter, facebook, radio) (1 uur p/w)	52	52
Organisatie van 4 MooiFlevoland-dagen rond seizoenswisseling (min. 5 partners per dag) (1 uur x 5 partners x 4 dagen)	20	10
Persberichten over MooiFlevoland-dagen (min. 4 persberichten x 1 uur)	4	4
Verbinden groene partners (zoals IVN), groene recreatie-ondernemers, bedrijven in de buitensport- en vrijetijdssector (20 gesprekken x 1 uur)	20	
Uitbouw MooiFlevoland met thema 'eetbaar' (25 uur) en toevoegen mogelijkheid voor content plaatsen (5 uur) direct door lidorganisaties en derden en pilot crowdfunding (45 uur)	75	10
Totaal	275	161

Resultaten

De Natuur- en Milieufederatie Flevoland verzorgde samen met natuurgroepen, bedrijven en recreatieve organisaties de webportal MooiFlevoland. Met MooiFlevoland.nl brengt de Natuur- en Milieufederatie Flevoland natuur en natuurbeleving in beeld.

MooiFlevoland.nl is te volgen via de radorubriek Puur Lifestyle van Omroep Flevoland, Facebook en Twitter. Het aantal bezoekers van de website vertoont een forse groei: 10.000. Hetzelfde gebeurde via Twitter (1385 volgers) en Facebook (109 vrienden).. Ook de interesse vanuit de Twitter volgers is gegroeid en resulteert in meer dan 180 retweets van de groene activiteiten. Op die manier worden lidorganisaties en groene initiatieven ook kenbaar gemaakt.

NMFF organiseerde het afgelopen jaar 4 MooiFlevoland-dagen om de activiteiten van de verschillende organisaties extra in het zonnetje te zetten. Hierbij werd per MooiFlevoland-dag steeds samengewerkt met minimaal 5 organisaties. Dit is een goede samenwerking met aangesloten lidorganisaties, groene partnerorganisaties en groene recreatieondernemers die zich richten op natuurbeleving. Waarbij MooiFlevoland extra communiceerde over bestaande en nieuwe activiteiten van diverse organisaties.

Begin 2016 is een start gemaakt met het concept van 'eetbaar Flevoland' en is het één en ander uitgewerkt. In 2017 zal dit thema onderdeel worden van MooiFlevoland.nl. Er is een inventarisatie gedaan naar de mogelijkheden voor crowdfunding. Er lijken kansen te liggen voor projecten van onze lidorganisaties waarbij wij kunnen ondersteunen. In 2017 wordt een pilot gestart.

Gesprekken met zorginstellingen, bedrijven en recreatieondernemers is niet uitgevoerd vanwege ziekte van de communicatiemedewerker.

Financiën en organisatie

Dekking: provinciale subsidie (100 uur), Nationale Postcode Loterij (175 uren en kosten site en hosting).

4.4 Adviesloket Ruimte Flevoland (6269 Natuurbeschermingsoverleg & 6270 Faciliteit Microplanologie)

Doel:

- Het beschermen van de EHS (binnen- en buitendijs) door het belemmeren van ontwikkelingen en activiteiten die in strijd zijn met de natuurfunctie via het Natuurbeschermingsoverleg en de Faciliteit Microplanologie.
- Het Natuurbeschermingsoverleg zorgt voor overleg en afstemming tussen de terreinbeheerders en de andere groene organisaties van Flevoland.
- De Faciliteit Microplanologie zorgt voor het adequaat reageren op ruimtelijke ontwikkelingen en de bescherming van de EHS op lokale en regionale schaal in afstemming met Staatsbosbeheer

Activiteiten

Producten / processen	Begrote uren	Gerealiseerd
Coördinatie en verslaglegging 7 NBO-bijeenkomsten	103	104
Microplanologisch werk	81	84
<i>Totaal</i>	<i>184</i>	<i>188</i>

Resultaten

Natuurbeschermingsoverleg:

Aan het NBO nemen deel: Natuurmonumenten, Flevo-landschap, Staatsbosbeheer, Landschapsbeheer Flevoland, IVN-Flevoland, NMFF. De provincie is agendalid. NMFF heeft de voorzitter en de secretaris van het overleg geleverd. Het accent in het medewerkersoverleg richt zich op het gezamenlijk beschermen van de EHS door het belemmeren van ontwikkelingen en activiteiten die schadelijk zijn voor de natuurkwaliteit. Er zijn 6 bijeenkomsten geweest. Er is een aanvullende bijeenkomst georganiseerd over het mogelijke toekomstige Nationaal Park Oostvaardersplassen. Bij toerbeurt neemt een andere ambtenaar van de provincie deel aan de vergaderingen. Dit systeem werkt goed. Voor het Plan Marker Wadden organiseert NMFF samen met Natuurmonumenten ondersteunende activiteiten gericht op versterking van het draagvlak.

Faciliteit Microplanologie

De faciliteit Microplanologie heeft als doel om een meer gerichte inzet te plegen op de bescherming van de EHS op lokale en regionale schaal in afstemming met Staatsbosbeheer. Hiervoor wordt jaarlijks een apart werkplan opgesteld. Voor de Faciliteit Microplanologie zijn ruimtelijke plannen gescand. Voor diverse ruimtelijke plannen en zienswijzen is informatie uitgewisseld met de lidorganisaties van de NMFF.

Financiën en organisatie

Dekking Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten.

4.5 Duurzame voedsellandschappen (5227) (Duurzaam Door)

Doel:

- Flevolandse partijen en experts van buiten de provincie bij elkaar brengen die expertise en ervaringen hebben op het domein van eetbare natuurlandschappen.
- Verdiepen en lerende participatieve netwerken rond educatie, productie en vermarkting, eetbare natuurlandschappen, gezondheid en welzijn.
- Via een Community of Practice (CoP) ontwikkelen, verdiepen en verspreiden van kennis en praktijkervaring over aanleg, beheer en onderhoud van eetbare natuurlandschappen.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerde uren</i>
Participatie netwerk jeugd en jongeren	14	10
Participatie netwerk productie vermarkting	8	8
Participatie netwerk gezondheid en welzijn	8	0
Kennisdeling netwerken	9	16
Organisatie mini-symposium	28	32
Organisatie 3 CoP (Noord, Midden, Zuid)	52	55
Organisatie kennisatelier	20	21
Deelname voortgangsoverleg en projectrapportage's	5	28
<i>Totaal</i>	<i>144</i>	<i>170</i>

Resultaten

In januari 2016 is een mini-symposium georganiseerd voor projectpartners, burgerinitiatieven, onderwijs, adviseurs over eetbare natuurlandschappen en voedselbossen. Tijdens het minisymposium is veel kennis en kunde uitgewisseld tussen 40 deelnemers.

Met de Community of Practice is een breed en vitaal netwerk rond eetbare natuurlandschappen gevormd over heel Flevoland. Daartoe zijn drie werkbijeenkomsten zijn georganiseerd over eetbare natuurlandschappen en voedselbossen. Bestaande, zeer diverse initiatieven rond eetbare natuurlandschappen per regio zijn daarbij geïnventariseerd (van eetbare bostuin tot voedselbos).

Regio zuid:

- CoP in regio Zuid in week 21
- CoP in regio Midden in week 43
- CoP in regio Noord in week 43

Via intervisie is deelgenomen aan het Flevolandse netwerk 'voedselbossen' met Landschapsbeheer Flevoland, IVN-Flevoland, Aeres Hogeschool, WUR-Wageningen en Netwerk biologische landbouw.

Financiën en organisatie

Dit 2-jarige project is gefinancierd vanuit het provinciale programma Duurzaam Door (104 uur) en is eind 2016 afgerond.

4.6 Inventarisatie vrijwilligersorganisaties natuurbeheer Flevoland (6228) "Natuurlijk met vrijwilligers in Flevoland"

Doel:

- Een interactieve inventarisatie en analyse van de bestaande vrijwilligersorganisatie en vrijwilligersgroepen met activiteiten op het gebied van natuur en landschap in Flevoland.
- Inventarisatie van kansen, belemmeringen en wensen van vrijwilligersgroepen bij vrijwilligerswerk in de natuur.

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerd</i>
Startoverleg opdrachtgever	4	4
20 telefonische interviews (a 2 uur)	40	80
10 diepte-interviews werkbezoeken	30	50
Tussenrapportage en werkoverleg opdrachtgever	24	24
Werkbijeenkomst met partijen uit het veld	16	24
Rapportage en commentaar	16	105

Oplevering eindrapport en evaluatie met opdrachtgever	4	8
<i>Totaal</i>	<i>134</i>	<i>295</i>

Resultaten:

Door het onderzoek is een zo actueel, informatief en compleet mogelijk overzicht geboden van vrijwilligersorganisaties en –groepen die bijdragen aan ontwikkeling en beheer van natuur en landschap.

NMFF heeft een inspirerend en gedragen beeld van kansen en uitdagingen geïnventariseerd rondom inzet van vrijwilligers bij natuurwerkzaamheden. Het rapport is afgesloten met conclusies en aanbevelingen voor effectief en bevredigend vrijwilligerswerk in de Flevolandse natuur.

Veel lidorganisaties van NMFF hebben deelgenomen aan het onderzoek. Ook het Consulentschap IVN-Flevoland is een van de partijen die is geïnventariseerd. Zo ook Landschapsbeheer Flevoland en het Flevo-landschap.

Financiën en organisatie

Dit project is gefinancierd vanuit de provincie (134 uur) en is in 2016 afgerond. De extra uren zijn gefinancierd vanuit de Nationale Postcode Loterij.

4.7 Secretaris ontwikkeling Voedselbos Almere Eemvallei (6229)

Doel:

- In het kader van het programma Nieuwe Natuur is de NMFF mede ontwikkelaar van een voedselbos ter grootte van 20 hectaren in de Eemvallei aan de oostzijde van Almere. NMFF heeft met een aantal partijen het voorstel destijds ingediend bij het provinciale programma Nieuwe Natuur.
- Het uitwerken van een plan voor het opstellen van een intentie- en realisatieovereenkomst met de provincie.

Resultaat

Gaandeweg het proces bleek dat NMFF in de vorm van een MoU de samenwerking de komende periode wil vormgeven met st. VoedselbosbouwNL. NMFF heeft zelf niet de intentieovereenkomst getekend. Zij beraad zich nog over mogelijke deelname als partner in de nog op te stellen realisatieovereenkomst.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerd</i>
vormgeven samenwerking NMFF en st. VoedselbosbouwNL		50
overleg over samenwerking met oog op intentie- en realisatieovereenkomst		10
Overeenkomst in vorm van MoU tussen NMFF en st. VoedselbosbouwNL		16
<i>Totaal</i>	<i>132</i>	<i>76</i>

Financiën en organisatie

Dit project is gefinancierd vanuit de Nationale Postcode Loterij.

5 Reguliere taken

Natuur- en Milieufederatie Flevoland kiest voor een zakelijke, professionele bedrijfsvoering. Dit draagt bij aan de optimale invulling van het programma en de bedrijfsvoering.

De provincie vindt het belangrijk dat Natuur- en Milieufederatie Flevoland een onafhankelijke maatschappelijke organisatie is die via dialoog de provincie scherp houdt en in staat is om natuur- en milieudoelen te bereiken door haar slagkracht en netwerken. Dit doet NMFF via overleg, kennis- en informatie-uitwisseling in de rol van coördinator en verbinder. Maar ook door aan te schuiven bij overlegtafels van overheden en het actief inbrengen van groene aandachtspunten in de rol van klankbord. Zo kunnen we de provincie voorzien van interessante groene signalen vanuit de samenleving.

Het programmadeel 'reguliere taken' verantwoordt de uitvoering van het management en het structurele werk.

5.1 Management (6401)

Doel:

- Zorg dragen voor: een effectieve en efficiënte organisatie, door goed personeelsbeleid, financieel beleid, planning & control, kwaliteitszorg.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerde uren</i>
Opstellen en zorgdragen voor goedkeuring van werkplan, begroting, jaarrekening, bewaken van over- en onderuitputting door kwartaal- en halfjaarrapportages	160	160
Planmatige uitvoering van personeelsbeleid dat bijdraagt aan een optimale organisatie	200	173
Organisatie van vijf bestuursvergaderingen	40	40
<i>Totaal</i>	<i>400</i>	373

Resultaten

Het bestuur is vijf maal bijeen geweest, waarin naast de reguliere agendapunten de uitvoering van het meerjarenbeleidsplan centraal stond. Iedere bestuursvergadering is aandacht besteed aan een van de thema's en daarbinnen gekozen accenten. Op de ALV is de jaarrekening en jaarverslag goedgekeurd.

NMFF heeft inmiddels een kleine kernorganisatie met een flexibele schil. Deze schil kan meegroeien of krimpen passend bij de financiële situatie. Op deze wijze is NMFF een meer slagvaardige organisatie geworden (een effectieve en efficiënte organisatie) met een goed personeelsbeleid en een gedegen financieel beleid. Langdurige ziekte van een financieel medewerker heeft ertoe geleid dat externe inhuur voor financieel administratieve ondersteuning nodig was. Door zwangerschaps- en bevallingsverlof en ziekte tengevolge daarvan is tijdelijk een projectmedewerker aangesteld. Tevens zijn dit jaar weer verbeteringen doorgevoerd in de opzet van planning & controlesystematiek voor de projectadministratie en verbeteringen in de kwaliteitszorg. Ook is gebouwd aan een methode voor impactmeting, zowel in Flevoland als in de landelijke samenwerking met de provinciale federaties.

Op medewerkersniveau is er een maandelijks gesprek met de directeur en voor het team is er maandelijks een werkoverleg.

Sinds 2009 heeft NMFF een afsprakenkader met de provincie voor de jaarlijkse budgetsubsidie (zie bijlage 2.a). In 2014 is samen met het consultantschap IVN-Flevoland een gezamenlijk afsprakenkader ontwikkeld voor de budgetsubsidie. (zie bijlage 2.b). In 2016 is gezamenlijk met Landschapsbeheer Flevoland en het Flevolandschap een verkenning gedaan naar de mogelijkheden voor versterking en synergie.

Na de zomer heeft een bestuurlijke gesprek plaatsgevonden met de provincie over de budgetsubsidie voor NMFF. De gedeputeerde heeft verzocht aan NMFF om in haar werkplan meer ruimte te creëren voor inzet op de te ontwikkelen provinciale energievisie.

Financiën en organisatie

Deze taak wordt financieel ondersteund door de provinciale budgetsubsidie (200 uur) en Nationale Postcode Loterij (173 uur)..

5.2 Structureel werk (6402)

Doel

- Relevante provinciale signalen en ontwikkelingen op pakken en zonodig vertalen in een reactie binnen of buiten de organisatie.
- Deelname aan provinciale overleggen.
- Stimuleren uitwisseling met Statenfracties.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerde uren</i>
organiseren van uitwisseling met Statenfracties	30	20
Zomer- / najaarsronde bestaande uit gesprekken met bestuurders (waaronder milieuwethouders) en relevante stakeholders (o.a. LTO-Noord, bedrijfskringen, Waterschap Zuiderzeeland)	30	15
algemene beleidsinbreng voor zover het profiel van Natuur- en Milieufederatie Flevoland versterkend	50	54
<i>Totaal</i>	110	89

Resultaten

NMFF spreekt jaarlijks rond de zomer met relevantie milieuwethouders, het waterschap, relevante ambtenaren, met alle groene organisaties waar de NMFF mee samenwerkt, vertegenwoordigers van relevante netwerken en stakeholders (zoals LTO-Noord).

Daarnaast is nauw overleg geweest met de De Natuur- en Milieufederaties zodat het meerjarenbeleidsplan van de NMF's en werkplan goed aansluiten.

Relevante provinciale signalen en ontwikkelingen zijn opgepakt en onder meer vertaald in algemene beleidsinbreng voor onder meer de eigen samenwerkingsprojecten en zonodig vertaald naar de lidorganisaties en achterban.

Financiën en organisatie

Dit project is conform planning uitgevoerd en wordt financieel ondersteund vanuit de budgetsubsidie (60 uur) en Nationale Postcode Loterij (29 uur).

Bijlage 1 Bestuur, bureau en lidorganisaties

1) Samenstelling bestuur (per 31 december 2016)

Bestuurslid	Functie	Datum aan- en aftreden	Organisatie	Plaats
Dhr. F. Braakhuis	Voorzitter (vanaf april 2013)	april 2010 – april 2019 (3 ^e termijn)		Almere
Mw. L. Venselaar	Bestuurslid	April 2010 t/m april 2016 (2 ^e termijn)	Almeerse Wolunie	Almere
Mw. C. Hofkamp	Penningmeester/secretaris (vanaf april 2015)	April 2013 – april 2019 (2 ^e termijn)		Almere
Mw. I. Mastenbroek	Bestuurslid	April 2013 – april 2019 (2 ^e termijn)		Swifterbant
Dhr. O. Venema	Bestuurslid	April 2013 – april 2019 (2 ^e termijn)		Emmeloord

2) Bureau (per 31 december 2016)

Medewerker	Functie	In/uit dienst
V. Dam	Directeur	01-05-2006 in dienst
R. Atkins	Beleidsmedewerker	01-08-2002 in dienst
K. Boerboom	Projectmedewerker (medior)	01-10-2008 in dienst
I. Deurman	Projectmedewerker (junior)	01-03-2011 in dienst
M. Berger	Secretariaat	01-09-2001 in dienst
M. Buijter	Beleidsmedewerker	01-10-2016 uit dienst
S. Raj	Projectmedewerker (junior)	31-07-2017 in dienst

3) Nevenfuncties

De directeur bekleedt geen nevenfuncties. De bestuursleden hebben allen een verklaring ondertekend dat zij geen andere onverenigbare nevenfuncties vervullen of een onderlinge (familie)relatie hebben. In de onderstaande tabel een overzicht van de door de bestuursleden aangegeven relevante (neven)functies:

Naam	nevenfunctie
Dhr. F.L.M. Braakhuis	geen
Dhr. O. Venema	geen
Mw. I. Mastenbroek	Directeur Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland Lid bestuur Stichting ERF (Exploitatie reservegronden Flevoland) Lid RvC Rabobank Flevoland (tot juni 2016) Lid RvT Aeres Groep Lid RvT Stichting Visitatie Woningcorporaties Nederland Lid bestuur Stichting de Oeverwal te Swifterbant Lid RvT van Raad voor Accreditatie (vanaf maart 2016)
Mw. C. Hofkamp	Voorzitter Nederlandse Vereniging voor Stabij- en Wetterhounen Voorzitter van Dijk Nijkamp Stichting Voorzitter RvC SME

4) Overzicht lidorganisaties (per 31 december 2016)

In 2016 waren bij de Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland 45 organisaties aangesloten:

Agrarische Vereniging Akkerwaard (Zuidelijk-Flevoland)

Agrarische Vereniging Akkerwaard houdt zich bezig met agrarisch natuurbeheer. De aangesloten boeren streven naar het realiseren van kruidenrijke akkerranden die plagen, zoals bladluis, kunnen voorkomen.

Agrarische Natuurvereniging Rondom het Greppelveld

De bloeiende akkerranden van agrarisch gebied Rondom Het Greppelveld bieden ruimte voor boerenlandvogels én mensen! Agrarische ondernemers hebben daartoe de Agrarische Natuurvereniging opgericht.

Almeerse Wolunie

In het Kromslootpark grazen 200 schapen. De wol van deze schapen wordt vanaf 2014 verwerkt in de Schaapskooi Vroege Vogelbos.

Bewonersvereniging Discuslaan

De vereniging stelt zich ten doel, de belangen te behartigen van de leden als huurders van de woningen gelegen aan de Discuslaan te Almere, en het creëren van een ecologische, leefbare en verantwoorde woonomgeving.

Biotuinen Lelystad

Moestuיןcomplex "Biotuinen" Lelystad. Gezonde, lekkere, aparte en biologische groenten en fruit uit eigen moestuin.

Bultpark Comité Lelystad

Zet zich in voor een mooi en beleefbaar Bultpark in Lelystad.

Centrum Biologische Landbouw Flevoland

Het Centrum Biologische Landbouw Flevoland heeft tot doel de biologische landbouw te laten groeien. Het Centrum is eind 2015 gestopt met haar activiteiten.

Energiecoöperatie De Groene Reus

Helpt particulieren en bedrijven om zelf lokaal groene energie op te wekken en te besparen. De coöperatie is een samenwerkingsverband tussen bewoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en de overheid.

Ecosave Investments (voorheen **Stichting De Milieuwoning**) De "Stichting Milieuwoning" stelt zich ten doel het ecologisch bouwen in de breedste zin van het woord onder de aandacht te brengen voor een breed publiek.

Energie Pioniers Noordoostpolder

'Energie van de polder, voor de polder', is het uitgangspunt van energiecoöperatie EnergiePioniers.

Fietzersbond Flevoland

De Fietzersbond is de grootste belangenvereniging voor fietsers in Nederland met 32.000 leden. De Fietzersbond komt op voor de belangen van fietsers.

Het Goed

Het GOED-kringloopwarenhuizen zijn onderdeel van Het GOED BV. Met een aantal warenhuizen bestaat een franchiserelatie.

IVN Almere

Het IVN draagt bij aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap.

IVN Dronten

Het IVN draagt bij aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap.

IVN Lelystad Het IVN draagt bij aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap.

IVN Noordoostpolder

Het IVN draagt bij aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap.

IVN Zeewolde

Het IVN draagt bij aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap.

KNNV Lelystad

De Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV), ook wel 'Vereniging voor veldbiologie' genoemd, heeft als doelstellingen Natuurbeleving, Natuurstudie en Natuurbescherming.

Milieudefensie, afd. Lelystad

Milieudefensie, afd. Lelystad, zet zich in voor de kwaliteit van het leefmilieu. Daarbij gaat de bijzondere aandacht naar die van de naaste omgeving.

Marknesse Duurzaam

Het bewonersinitiatief Marknesse Duurzaam werkt aan een duurzame energievoorziening in Marknesse. Door met dorpsgenoten samen te werken realiseren zij kleinschalige, praktische oplossingen in het eigen dorp.

Nederlandse Bijenhouders Vereniging (NBV) Oostelijk Flevoland

Het doel is bevorderen van de bijenhouderij, via promotie van de bijenhouderij, verbeteren van de dracht (voedselplanten voor honingbijen en andere bestuivende insecten) en ondersteuning aan imkers.

Natuur- en Milieucoöperatie Rivierduingebied

Een groep melkveehouders ten noordoosten van Lelystad die zich collectief inzetten voor agrarisch natuurbeheer en recreatie.

Pioniers van de Toekomst

Stichting Pioniers van de Toekomst wil een duurzame samenleving in de Noordoostpolder bevorderen, via 'De Pioniersbrigade', een groep vrijwilligers die de beweging draagt.

Repair Café Lelystad

Repair Café Lelystad is deel van Repair Café Nederland met als doel ieder bewust te maken dat de meeste goederen te repareren zijn. Met technisch team voor gratis repareren van kleine apparaten of technisch advies.

Roggebotstaete

Roggebotstaete is een ecologisch landgoed aan het Vossemeer tussen Kampen en Dronten. Het terrein is 52 hectare groot en vrij toegankelijk.

ROVER

Vereniging ROVER (Reizigers Openbaar Vervoer) is een onafhankelijke reizigersvereniging. ROVER zet zich in voor de belangen van de reizigers van bus, trein, tram, metro en andere vormen van openbaar vervoer.

Sportvisserij MidWest Nederland

Sportvisserij MidWest Nederland is een overkoepelende hengelsportfederatie van 110 hengelsportverenigingen, waarbij bijna 119.000 sportvissers zijn aangesloten.

StEM Zeewolde

Stem Zeewolde ondersteunt burgerinitiatieven en brengt deze onder de aandacht van de politiek.

Stichting Experiment Zelfbeheer Hoekwierde (Almere)

Bewoners doen zelf het onderhoud van hun leefomgeving. Doel van het experiment is het optimaliseren van de sociale cohesie en het optimaliseren van de fysieke kwaliteit van de woonomgeving.

Stichting Flevo-landschap

Stichting Flevoland is sinds 1986 de particuliere natuurbeschermingsorganisatie voor de provincie Flevoland

Stichting het Blauwe Hart (was voorheen het VBIJ)

Het Blauwe Hart stimuleert een verantwoord behoud en beheer van het IJssel- meergebied, waarbij alle huidige ecologische, landschappelijke, recreatieve, cultuurhistorische en economische waarden behouden blijven.

Stichting Horstship Almere

Stichting Horstship wil een milieuvriendelijk gebouw op het terrein van het Helen parkhurst College in Almere realiseren. Gebouwd van gerecyclede materialen, voorzien van duurzame technologieën en schone energie.

Stichting Milieugroep Dronten

De milieugroep Dronten houdt ontwikkelingen rond milieu en natuur in de gemeente Dronten scherp in de gaten.

Stichting Parkbehoud Almere

Stichting Parkbehoud Almere zet zich in voor het behoud en de bescherming van – in eerste instantie – het Koningin Beatrixpark te Almere.

Stichting Vogel- en Natuurwacht Flevoland

De Stichting Vogel- en Natuurwacht Flevoland is opgericht in 1984 met als doelstelling de vogels in Flevoland te bestuderen en te beschermen.

Vereniging Buitenstad Almere

Buitenstad is een vereniging voor ieder die de groene en ruimtelijke kwaliteit van Almere van belang acht. Hiertoe behoren inwoners van Almere en verenigingen en bedrijven die bij het groen en het stadslandschap actief zijn.

Vereniging Milieuvriendelijk Tuinieren (VMT)

In Lelystad opgericht in 1977. Zoals de naam al zegt wordt er op het complex milieuvriendelijk getuinierd. Dit betekent in het geval van VMT tuinieren zonder chemisch – synthetische bestrijdingsmiddelen en kunstmest.

Volkstuin Overleg Lelystad

Lelystad telt acht volkstuincomplexen met in totaal ongeveer 750 leden. Alle 8 verenigingen willen zich ook gezamenlijk presenteren. Hieruit ontstond het Volkstuin Overleg Lelystad (VOL).

Stichting Participatie Wisentbos Dronten

Het Wisentbos en het Lage Vaartbos te Dronten ontwikkelen tot één dorpsbos met een recreatief natuurlijk gebruik.

RepairCafé Biddinghuizen

Repair Café Biddinghuizen is deel van Repair Café Nederland met als doel ieder bewust te maken dat de meeste goederen te repareren zijn. Met technisch team voor gratis repareren van kleine apparaten of technisch advies.

Belangen Park Uithof (Almere)

Stichting bevordert de leefbaarheid rond het park Uithof waarbij verbetering en behoud van voor de natuur belangrijke zaken zijn.

Stichting Wijnbouw Lelystad

De stichting heeft als doel het initiëren, stimuleren en beheren van een biologisch, voornamelijk op wijnbouw gericht, proef- en voorbeeldbedrijf in noordelijk Lelystad.

4Fusion (Lelystad)

4Fusion biedt een omgeving aan waar kinderen en (jong)volwassenen op een natuurlijke en actieve manier kunnen leren en groeien in Lelystad

Groentje Cider (Almere)

Stichting Groentje is het eerste afzetplatform voor 'burgers, boeren en buitenlui' en in het bijzonder voor gewassen en natuurproducten die de biodiversiteit ondersteunen, zoals appelcider van Flevolandse appels.

Speelwildernis (Almere)

De Speelwildernis is een bijzonder natuurgebied in Almere. Het hele jaar door spelen er kinderen van 4 tot 12 jaar buiten.

Bijlage 2.a

Afspraken met de provincie over de inzet van de provinciale subsidie (2009)

Het werkplan geeft aan op welke manier de federatie wil bijdragen aan de uitvoering en kwaliteit van het provinciale beleid. Het provinciale bestuur geeft richting aan de uitvoering van het Omgevingsplan en het huidige collegeakkoord (het Hoofdlijnenakkoord). Daarmee is de koers uitgezet hoe Flevoland zich verder gaat ontwikkelen. Natuur- en Milieufederatie Flevoland wil daar aan bijdragen door een heldere inzet te geven op natuur en milieu, op een kosteneffectieve wijze.

Dit doet Natuur- en Milieufederatie Flevoland vanuit een zelfstandige positie, maar waarbij ze wel uitdrukkelijk zoekt naar de samenwerking met de provincie en anderen om te komen tot een duurzaam Flevoland met een vitale natuur en een gezond milieu voor Flevolandse.

Wij benadrukken hierbij het citaat van de provincie zoals opgenomen in de ambtelijke notitie ' kader subsidie Natuur- en Milieufederatie Flevoland' (provincie Flevoland, 20 juni 2009): *"Het algemene uitgangspunt blijft dat de provincie streeft naar sterke, zelfstandige en onafhankelijke maatschappelijke organisaties op het gebied van natuur en milieu (educatie) in Flevoland, die door middel van dialoog de provincie scherp houden en in staat zijn om in het maatschappelijke veld door hun slagkracht en netwerken milieudoelen te bereiken in de provincie."*

Imago en positie hangen nauw samen met de rollen die we in Flevoland willen vervullen. Die rollen volgen rechtstreeks uit de taken die de Federatie zichzelf stelt en die voor buitenstaanders helder en vanzelfsprekend moeten zijn. In overleg met de provincie en onze lidorganisaties zijn de volgende rollen bepaald:

- Coördinator en verbinder (koepelfunctie)
We stimuleren de informatie-uitwisseling tussen natuur- en milieuorganisaties en coördineren hierbij de inzet in de provincie Flevoland.
- Meedenker (klankbordfunctie)
We zijn een gesprekspartner bij beleidsvoorbereiding en –uitvoering van overheden, zoals provincie en gemeenten. We sluiten, daarbij soms verrassende, coalities met andere spelers in het werkveld.
- Signaleerder (signaleringsfunctie)
Samen met de aangesloten natuur- en milieuorganisaties volgt de federatie het beleid van overheden voor de thema's natuur, milieu, klimaat en duurzaamheid.

Invulling van onze rollen:

Onze inbreng is op basis van kennis, een provinciaal en landelijk netwerk, en op basis van een omgevingsanalyse (zoals de sentimenten van burgers).

Door het ontwikkelen en nemen van initiatieven blijft NMFF aan het voorfront van ontwikkelingen en kan ze haar functies professioneel vervullen.

We zoeken daarbij actief naar verbinding met agenda's van anderen. Samenwerking en afstemming met andere organisaties binnen en buiten Flevoland zijn belangrijk om als natuur- en milieubeweging in Flevoland effectief te kunnen opereren.

De rollen zijn door de provincie in het gesprek van 20 juni 2009 als volgt verder gedefinieerd:

A. Koepelfunctie

NMFF zorgt voor kennis en informatie uitwisseling tussen natuur- en milieuorganisaties onderling en met de provincie (coördinator/ verbinder).

Activiteiten die daarbij passen:

- Themaoverleg met de andere Natuur- en Milieufederaties,
- Overleg met andere natuur- en milieuorganisaties,
- Ondersteuning lidorganisaties en burgers,
- Overleg met provincie in ambtelijk en bestuurlijk overleg.

B. Klankbordfunctie

NMFF is gesprekspartner van de provincie en gemeenten bij het in uitvoering krijgen en realisatie van beleid. NMFF zit aan tafel bij uitvoeringsprogramma's en –projecten van provincie en gemeenten. Inbreng van NMFF is op basis van landelijke netwerk (kennis) én op basis van omgevingsanalyse: wat zijn de sentimenten bij de burgers van Flevoland.

Activiteiten die daarbij passen:

- Organiseren van stakeholderoverleg (omgevingsanalyse),
- Algemene beleidsinbreng bij provincie en gemeenten,
- Inbreng in (advies)commissies, comités en platforms,
- Deelnemen aan overleggen plan- en projectgroepen op de speerpunten van de provincie (geluiden van buiten naar binnen brengen en coalitievorming).

C. Signaleringsfunctie

NMFF is kritisch volger van Provinciale Staten. De provincie ontwikkelt visie en actieprogramma's en is designer van het proces. NMFF vervult daarbinnen haar functie(s). Door het ontwikkelen en nemen van initiatieven blijft NMFF aan het voorfront van ontwikkelingen staan en kan ze haar functies professioneel vervullen.

- Contacten met provinciale statenleden, gemeenteraadsleden en relevante stakeholders

D. Overig

- Managementtaken,
- Communicatie (website, nieuwsbrief, jaarverslag, persberichten, etc),
- Acquisitie.

In het jaarverslag is de uitvoering van bovenstaande taken verantwoord onder de thema's:

- Thema Duurzaam Samenwerken, Samen Sterk
- Thema Ruimtelijke Kwaliteit
- Thema Klimaat en Energie
- Reguliere taken (o.a. management)

Bijlage 2 .b

Gezamenlijk afsprakenkader IVN Flevoland en NMF Flevoland (2014)

De provincie heeft IVN Flevoland en NMFF in 2014 gevraagd het door de provincie geformuleerde kader verder uit te werken in een gezamenlijk bondig document (een afsprakenkader). De provincie verwacht hierin een nadere duiding van de bijdrage van de organisaties aan de provinciale duurzaamheidsambities.

Kader provinciale subsidiering IVN Consulentschap Flevoland en Natuur en Milieufederatie Flevoland

Als eerste duiding van de bijdrage van de organisaties aan provinciale doelstellingen is er gekeken naar de missie en visie van beide organisaties en het Manifest Groen en Duurzaam Flevoland. Uit deze missies en visies is een voorzet gedaan voor de bijdrage die verwacht wordt van beide organisaties. De bijdrage is als volgt geformuleerd:

'de Natuur- en Milieufederatie Flevoland en het IVN Consulentschap Flevoland werken mee aan realisatie van een Duurzaam Flevoland met een vitale natuur, gezond milieu, duurzame energiehuishouding en een actieve betrokken samenleving'.

Meer specifiek vraagt de provincie beide organisaties de ingezetenen van Flevoland te activeren (ook bewust te maken) en te ondersteunen bij duurzaam handelen.

Basis voor subsidie

De reden om het IVN en de NMFF in hun activiteiten ondersteunen is dat zij dichterbij en in een andere positie naar burgers en andere organisaties en netwerken opereren en uitvoeringsgericht zijn. Met name daarin zit duidelijk de toegevoegde waarde van deze organisaties. De provincie ziet graag dat beide organisaties in de toekomst meer met elkaar gaan samenwerken op basis van respect voor elkaars achtergrond. De organisaties kunnen elkaar met de eigen kwaliteiten, ons inziens, goed aanvullen omdat zij beiden sterk zijn in het ondersteunen van netwerken en het delen van kennis mbt natuur en milieu/duurzaamheid vanuit de CEPA gedachte (Communication, Education, Participation and Awareness). Er liggen kansen om elkaar te versterken, minder kwetsbaar te zijn en efficiency te boeken.

Thema's en doelgroepen organisaties

Qua doelgroep richt de NMFF zich met name op overheden, regionale en lokale (lid)organisaties, lokale burgerinitiatieven, vrijwilligers, ondernemers/ bedrijven, recreatie-bedrijven, lokale, regionale en bovenregionale samenwerkingsverbanden en (groepen van) burgers. Qua inhoud richt zij zich vooral op de thema's ruimtelijke kwaliteit en klimaat en energie. Hieronder vallen de subthema's: natuur, duurzame recreatie, ruimte (o.a. duurzame gebiedsontwikkeling), water, klimaat, duurzame energie, duurzaam bouwen en wonen en mobiliteit. Daarnaast heeft de NMFF de specifieke opdracht om subsidiegelden in te zetten voor haar koepel-, klankbord en signaleringsfunctie. In het Coalitieakkoord 2011-2015 is verder aangegeven dat de provincie een bijdrage verwacht van de NMFF voor maatschappelijk draagvlak voor onze ambities op het gebied van de energietransitie.

IVN Flevoland richt zich op de doelgroepen jeugd&jongeren (onderwijs, kinderopvang en buitenschoolse activiteiten), (groot)ouders, vrijwilligers, burgers en (recreatie)ondernemers. IVN verbindt natuur met maatschappelijke actuele thema's. Thema's die in 2013 en 2014 centraal staan zijn duurzame energie, duurzame voedsel, duurzame recreatie, water en sociale cohesie.

In het Manifest Groen en Duurzaam Flevoland van de zes groene organisaties zijn de volgende thema's benoemd: een natuurrijke en duurzame leefomgeving, rijke natuur en landschap, vaart met duurzame energie, jeugd en jongeren en betrokkenheid en inzet bij natuur, milieu en landschap.

Thema's provincie

Genoemde thema's van de organisaties sluiten aan bij provinciaal beleid. Met name duurzaamheid, klimaat en energie, natuur en water zijn belangrijke thema's voor ons. Daarnaast is het thema voeding, in relatie tot de Floriade, actueel.

Het maatschappelijke effect dat in het taakveld Natuur en Milieu (College Uitvoeringsprogramma en Programmabegroting) wordt beoogd is:

Flevoland is een duurzame provincie en daardoor groeien werkgelegenheid, investeringsbereidheid en concurrentiekracht van de economie.

Provinciale beleidsdoelen daarbij zijn:

- Behoud van de koploperspositie op het gebied van duurzame ontwikkelingen, met name op het gebied van energie en klimaat;
- Flevoland is energieneutraal (exclusief vervoer) 80% in 2015 en 100% in 2020;
- Een goede en robuuste natuur die toegankelijk en betaalbaar is;
- Bescherming van de kwaliteit van de Flevolandse leefomgeving (milieu).

Beide organisaties dragen op verschillende wijze bij aan deze beleidsdoelstellingen. Van de organisaties wordt verwacht dat zij zorgen voor een goede kennisinfrastructuur, diverse actieve netwerken op de provinciale thema's onderhouden en activiteiten hierop organiseren. De provincie verwacht dat er in een jaarlijks vooroverleg over subsidieverlening gesproken wordt over accentverschillen binnen de genoemde thema's (de focus van provinciaal beleid kan per jaar verschillen).

Bijlage 3 Verantwoordingsverklaring voor CBF

De bestuursleden van de Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland onderschrijven de volgende principes:

1. Binnen de instelling dient de functie 'toezicht houden' (vaststellen of goedkeuren van plannen, en het kritisch volgen van de organisatie en haar resultaten) duidelijk te zijn gescheiden van het 'besturen' dan wel van de 'uitvoering'."
2. De instelling dient continu te werken aan een optimale besteding van middelen, zodat effectief en doelmatig gewerkt wordt aan het realiseren van de doelstelling.
3. De instelling streeft naar optimale relaties met belanghebbenden, met gerichte aandacht voor de informatieverschaffing en de inname en verwerking van wensen, vragen en klachten.

In een door het bestuur vastgestelde verantwoordingsverklaring is beschreven op welke manier de milieufederatie invulling geeft aan deze principes.

Bij de Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland (NMFF) is de uitvoering van het beleid gescheiden van de functie 'toezicht houden'. De wijze waarop deze scheiding plaatsvindt is vastgelegd in het *Handboek Natuur- en Milieufederatie Flevoland* (geactualiseerd en vastgesteld in de bestuursvergadering van 15 oktober 2009). Het bevestigt de hierboven onderschreven functiescheiding, zoals die al was vastgelegd in diverse voorgaande besluiten en zoals die ook in voorgaande jaren is toegepast.

Over de taakverdeling tussen directie (uitvoering) en bestuur (toezichthouder) zijn afspraken vastgelegd in het *directiestatuut* (geactualiseerd en vastgesteld in de bestuursvergadering van 8 maart 2012).

Over de taakverdeling binnen het bestuur (toezichthouder) zijn afspraken vastgelegd in het *Handboek Natuur- en Milieufederatie Flevoland* (geactualiseerd en vastgesteld in de bestuursvergadering van 15 oktober 2009). Bij wijziging van de bestuurssamenstelling kan de taakverdeling bij bestuursbesluit worden gewijzigd op basis van de deskundigheden van de afzonderlijke bestuursleden.

Voor een optimale samenstelling van het bestuur werkt de NMFF met profielschetsen voor de functies voorzitter, penningmeester en secretaris en algemeen bestuurslid. Deze profielschetsen zijn toegevoegd per 13 april 2010 aan het *Handboek Natuur- en Milieufederatie Flevoland*. Het functioneren van de bestuursleden wordt eenmaal per jaar geëvalueerd in een bestuursvergadering. Dit is de laatste bestuursvergadering van elk jaar.

De directie stelt jaarlijks een werkplan met begroting op, waarin onder meer de gewenste resultaten, begrote kosten en beoogde financiering per project zijn vastgelegd. Het bestuur toetst dit werkplan met begroting en stelt het vast.

Over de voortgang van het werkplan en de afzonderlijke projecten wordt conform de daarover gemaakte afspraken aan de partners en subsidieverstrekkers gerapporteerd. De directeur stelt een jaarrekening op conform de Richtlijn 650 Fondswervende instellingen. De accountant controleert deze en voorziet de jaarrekening van een goedkeurende accountantsverklaring. De accountant rapporteert aan het bestuur over de jaarlijkse accountantscontrole. Het bestuur toetst de jaarrekening en stelt deze vast.

De directie stelt jaarlijks een jaarverslag op dat overeenstemt met de jaarrekening. In het jaarverslag worden per project vastgelegd: de behaalde resultaten, de gerealiseerde producten, de gerealiseerde uren en kosten. Het jaarverslag bevat ook per project informatie over gerealiseerde financiering; d.w.z. subsidies en overige bijdragen. De inhoudelijke verslaglegging wordt samengevat in een populair jaarverslag (de Successenkrant), dat door geïnteresseerden kan worden opgevraagd of via de website www.nmfflevoland.nl is te downloaden.

Bij het opstellen van het jaarverslag wordt de werkwijze van de organisatie geëvalueerd en afspraken gemaakt over mogelijke verbeteringen van de aanpak in de toekomst.

Het bestuur en de Algemene Ledenvergadering stelt het jaarverslag vast.

Streven naar optimale relaties met belanghebbenden

In het werkplan wordt tevens vastgelegd op welke manier de milieufederatie de communicatie met haar belanghebbenden wil verbeteren. De milieufederatie zal zich blijven richten op beleidsbeïnvloeding via bestuurders en bedrijfsleven, maar wil zich daarnaast meer richten op een goede en efficiënte informatievoorziening aan een breed publiek; d.w.z. alle in natuur, milieu en landschap geïnteresseerde mensen.

De milieufederatie ondersteunt mensen, die zich willen informeren over en/of actief willen inzetten voor verbetering van hun eigen leefomgeving. NMFF vervult de functie van vraagbaak, aanspreekpunt en coördinator. NMFF beschikt over een breed netwerk aan contacten, die bij deze ondersteuning van dienst kunnen zijn.

Gerelateerd aan de doelstelling van de NMFF zijn belanghebbenden:

1. plaatselijke groepen en individuen, die zich inzetten voor natuur, milieu en landschap in Flevoland
2. beleidsmakers en beslissers in openbaar bestuur en bedrijfsleven, die invloed uitoefenen op het terrein van natuur, milieu en landschap in Flevoland
3. samenwerkingspartners [bijvoorbeeld IVN, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Landschapsbeheer, Het Flevo-Landschap; de lidorganisaties en andere organisaties die opkomen voor de belangen van natuur, milieu en landschap in Flevoland]
4. geïnteresseerden in natuur, milieu en landschap in Flevoland

De informatievoorziening is erop gericht om de effectiviteit van de activiteiten van Natuur- en Milieufederatie Flevoland te vergroten. Voorbeelden in 2013 van de uitvoering van de publieksgerichte communicatiestrategie zijn:

- digitale nieuwsbrieven (2-wekelijks) – NMF Flevoland, Mooi Flevoland.
- permanent overzicht van het totale 'groene' nieuws en activiteiten in Flevoland voor een breder publiek op www.nmfflevoland.nl en www.mooiflevoland.nl
- duurzame initiatieven: voor energiebesparing en duurzame leefwijze (SELF, duurzaamheidssites, Lifestyle)
- een twitteraccount van NMF Flevoland

Een ieder is vrij om inbreng te leveren en te reageren op onze activiteiten en het te voeren of gevoerde strategische en inhoudelijke beleid. Dat kan op verschillende manieren, maar onze website is daarvoor een goed platform. Meningingen, opvattingen of reacties worden zeer op prijs gesteld en worden in de reguliere werkprocessen van beleidsvorming en uitvoering meegenomen.

Tot slot bestaat er voor belanghebbenden de mogelijkheid om een klacht in te dienen bij de milieufederatie, als zij het bijvoorbeeld niet eens zijn met de uitvoering van activiteiten of constateren dat er sprake is van inconsistentie van beleid. Voor een correcte verwerking van de klachten is in 2005 de *Klachtenprocedure Natuur en Milieufederatie Flevoland* vastgesteld en opgenomen in het *Handboek Natuur en Milieufederatie Flevoland*.

Bezoldiging en vergoedingenbeleid

De milieufederatie kent een arbeidsvoorwaardenbeleid dat zoveel mogelijk gerelateerd is aan het arbeidsvoorwaardenbeleid van de CAO-Welzijn. De bestuursleden ontvangen geen bezoldiging en ontvangen alleen een beperkte vergoeding voor gemaakte onkosten (op basis van declaraties).

Vrijwilligersbeleid Natuur en Milieufederatie Flevoland

Sinds het bestaan van de milieufederatie zijn er altijd personen geweest, die zich belangeloos hebben ingezet voor de organisatie, vooral door middel van advisering over inhoudelijke en organisatorische zaken. NMFF waardeert de inzet en betrokkenheid van de vrijwilligers. Hun inzet is van groot belang voor onze doelstellingen.

De milieufederatie kent verschillende soorten vrijwilligers.

- Achterban

De leden van de actieve achterban bestaan uit leden van aangesloten organisaties en andere natuur- en milieugroepen in Flevoland en personen die zich individueel betrokken weten bij het werk van de milieufederatie. De milieufederatie ziet het als één van haar belangrijkste taken om deze vrijwilligers actief te ondersteunen. Zij doet dit door middel van het verstrekken van informatie, advisering, het organiseren van activiteiten en het verstrekken van voorlichtingsmateriaal.

- Incidentele vrijwilligers en onbezoldigde medewerkers

Op de verschillende werkterreinen van de milieufederatie zijn medewerkers actief (geweest) die hun werk onbezoldigd verrichten. Ook de bestuursleden van NMFF worden tot deze categorie gerekend. NMFF vergoedt eventuele onkosten, die deze vrijwilligers maken voor het uitvoeren van hun werk ten behoeve van de organisatie. Voor de vrijwilligers die het werk vanuit ons kantoor verrichten is de aansprakelijkheidsverzekering van de organisatie van toepassing.

NMFF stelt zich ten doel de betrokkenheid van vrijwilligers in stand te houden en uit te breiden naar een zo groot mogelijke groep mensen. Het in stand houden en vergroten van de betrokkenheid wordt door de milieufederatie gedaan:

- met inachtneming van het door het bestuur vastgestelde beleid en
- op voorwaarde dat de betrokkenheid van de vrijwilligers de onafhankelijke positie van NMFF niet belemmert.

Bijlage 4 Jaarrekening 2016

